

Šola ni samo pouk!

Niža srednja šola Ivan Trinko si je ogledala razstavo Safeta Zeca v centru Bratruž

Foto JMP

Uvodnik

Alojz Tul

Ali lahko pride do pandemije gripe?

Svetovno in evropsko javnost že nekaj časa vznemirja nedavni izbruh ptičje gripe, ki jo v strokovnih medicinskih krogih imenujejo aviarna gripa ali influenza (iz lat. besede avis, ki pomeni ptica). Za zdaj je omejena na območja v nekaterih deželah vzhodne Evrope. Tovrstna gripa napada ne samo ptice, ampak perutnino nasploh (kokoši, purane, gosi in podobne domače živali). Že decembra 2003 je ptičji virus v hujši obliki napadel perutnino v devetih azijskih državah. Takrat so predvsem na Tajskem, Kitajskem, v Vietnamu in v Indoneziji pobili več milijonov perutnine, da bi tako zajezili oziroma odpravili epidemijo ptičje gripe. Najbolj skrb zbujajoče pa je bilo to, da se je gripozni virus prenesel tudi na druge živalske vrste (mačke, tigre) in, četudi v omejenem številu, tudi na ljudi. Poročali so, da je bilo okuženih 117 ljudi, od katerih je več kot polovica umrla. K sreči se ni virus dalje širil od človeka do človeka.

Po krajšem premirju pa se je julija letos ptičja gripa prenesla tudi v Evropo, in sicer na perutnino, zlasti na divje rabe, v Rusiji, Kazahstanu in Moldaviji in nato dosegla Romunijo, Turčijo in Grčijo. Splošno znano in dokazano je, da predvsem ptice selivke prenašajo virus na velike razdalje, enako tudi nepreviden uvoz okuženih ptic. Zato so zlasti države Evropske unije uvedle v zadnjem obdobju razne preventivne ukrepe za preprečevanje ptičje gripe. Ljudje pa so kljub temu nezaupljivi, tako da je prodaja perutnine tudi pri nas občutno upadla. To pa ima na daljši rok lahko zelo škodljive gospodarske posledice. Vsekakor je treba poudariti, da je gojenje perutnine v Italiji

pod stalnim nadzorom, tako da ne vidimo razlogov za kakšen strah v zvezi z njenim uživanjem. Strokovni poznavalci virusov vedo povedati, da gripa spremlja človeštvo že od zdavnaj, ko so se ljudje začeli zbirati v gruclah in gojiti domače živali, od katerih so se verjetno prvič okužili. Toda danes so življenjske in zdravstvene razmere povsem drugačne. Tudi zgodovinarji kot proučevalci preteklosti ugotavljajo, da so se bolezenske epidemije gripe pojavljale v rednih časovnih presledkih od 10 do 50 let in zahtevale ogromno smrtnih žrtev. V povprečju so se vsako stoletje pojavile po tri epidemije ali bolje pandemije, to se pravi množična obolevanja ljudi za gripo z visoko smrtnostjo. V prejšnjem 20. stoletju so to bile španska gripa leta 1918, azijska gripa leta 1957 in hongkonška gripa leta 1968. Najhujša od teh je bila španska gripa, zgodovinski spomin na slednjo je prisoten pri še živečih starejših ljudeh. Zahtevala je od 40 do 50 milijonov življenj, ker ni bilo učinkovitega zdravila proti njenemu virusu. Povzročitelja gripe so pri ljudeh odkrili šele leta 1933. Tako je samo na bojiščih prve svetovne vojne za špansko gripo umrlo nad 8 milijonov ljudi. Drugi dve pandemiji 1957 in 1968 sta zahtevali vsaka nekaj čez milijon človeških žrtev. Omenjene pandemije gripe so povzročili človeški in ptičji virusi. Zato obstaja možnost, čeprav minimalna, da naslednjo človeško pandemijo utegne povzročiti aktualni virus H5N1, ki se trenutno širi pretežno med pticami. Za to pa je potrebno, da predhodno pridobi sposobnost širjenja med ljudmi, vendar je v sedanjih razmerah možnost le teoretična. Zato je vsako širjenje preplaha med ljudmi neumestno in škodljivo. Prikazano stanje potrjuje splošno ugotovitev, da življenje na zemlji že dolgo ni povsem varno. Spremembe na vseh ravneh nas nenehno postavljajo pred resnične ali namišljene grožnje, ki jih često ne moremo več racionalno dojeti in obvladati.

Slovesnost

Ob 100. obletnici Zavoda sv. Stanislava

V Gallusovi dvorani Cankarjevega doma je bila v nedeljo, 13. t.m., slovesna akademija ob stoletnici Zavoda sv. Stanislava in prve slovenske gimnazije. Slavnostni govornik je bil predsednik vlade Janez Janša, ki se je v govoru zahvalil ne samo začetnikom zavoda, temveč tudi sedanjemu vodstvu in profesorskemu zboru, saj je ustanova zaradi svojih odličnih rezultatov na dobrem glasu. Prireditve se je udeležilo tudi več ministrov in drugih visokih predstavnikov državnih služb, predstavniki diplomatskega zbora in slovenski škofje. Uvodoma sta udeležence nagovorila predsednik zavoda dr. Anton Jamnik in ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran. Le-ta je ob stoletnici delovanja Zavoda sv. Stanislava poudaril pomen škofa Antona Bonaventure Jegliča, ki je uresničil delovanje prve popolne slovenske gimnazije. Iz škofovih zavodov so namreč izšli vidni nosilci cerkvenega in javnega življenja. S svojo preroško usmeritvijo pa so temelji Jegličeve ustanove tudi v današnjem času navdih pri vseh dejavnostih, ki se dogajajo v šestih enotah obnovljenega zavoda, je dejal msgr. Uran in poleg napredovanja učencev in študentov na intelektualnem področju poudaril vzgojo srca, ki se odraža v veselju do življenja in v čutu odgovornosti do bližnjega, še posebej do preprostega človeka. "Kakor je škofa Jegliča pred 100 leti gojila zavest, da bi se Slovenci s svojo besedo, lastno kulturo in samobitnostjo enakoprav-

no vključili v skupnost evropskih narodov, tako je danes še bolj potrebno, da dediščino prejšnjih generacij novi rod ohrani in jo oplemeniteno posreduje naprej," je še dejal ljubljanski nadškof. Slavnostni govornik Janez Janša se je v govoru uvo doma zahvalil vsem, ki so na začetku prejšnjega stoletja zmogli toliko zdravega pogleda in stvarne moči, da so postavili temelje srednjega šolstva v slovenskem jeziku. Ustanovitev prve slovenske popolne gimnazije s slovenskim učnim jezikom pomeni po pol stoletja vsaj delno uresničitev ene izmed zahtev slovenskega narodnega programa iz leta 1848, ko smo zahtevali slovenski jezik v šole in urade. "Ni slučajno, da je bila zamisel najprej uresničena v okriljih katoliške Cerkve na Slovenskem," je nadaljeval Janša, "saj so velik del narodove inteligence predstavljali ravno slovenski duhovniki." Ker so delovali med ljudstvom in za ljudi, so se večinoma dobro zavedali, da jezik predstavlja osnovno gradivo narodove identitete. Škof Jeglič je s postavitvijo temeljnega kamna za zavod in gimnazijo simbolno in dejansko postavil tudi temelj, na katerem je v naslednjih desetletjih zrasel velik del slovenskega izobraženstva.

/ stran 2

Pogovor

Dr. Janko Zerzer, znani koroški kulturnik, je te dni dopolnil sedemdeset let. Slavljencu iskreno čestitamo!

3

glasbena matica

ABONMAJSKA KONCERTNA SEZONA 2005/2006

glasbeni spleti
trst - gorica - špeter

vpis abonmajev in informacije:
Glasbena matica, ul. Montorsino, 2 - Trst
tel.: 040.418605
od ponedeljka do petka od 9.00 do 16.00

Kulturni dom, ul. Petronio, 4 - Trst
tel.: 040.632664
od ponedeljka do petka od 10.00 do 13.00

S 1. strani

Ob 100. obletnici...

Koroška Napisi padajo.....

O bčinski svet Železne Kaple je letos julija skoraj soglasno sprejel predlog župana Dietra Hallerja za postavitev dvojezičnih tabel v Beli. Tabli, na začetku in koncu naselja, so postavili prejšnji teden, potem ko je pristojno velikovsko okrajno glavarstvo izdalo ustrezen odlok. Deželni glavar Haider se je ostro postavil proti postavitvi novih dvojezičnih napisov ter naglasil, da bodo napi-

sno priklenil predstavnik slovenske Enotne liste (EL) v občinskem svetu Franc Jožef Smrtnik. Odstranitev dvojezičnih napisov je potekala le nekaj ur po srečanju avstrijskega predsednika Heinza Fischerja s slovenskim kolegom Janezom Drnovškom v Bilčovsu.

Tudi na tem srečanju sta oba predsednika naglasila potrebo, naj se v kratkem postavijo dvojezične table na južnem Koro-

škem, ampak tudi v Avstriji in Sloveniji. Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) je v izjavi za javnost sporočil, da so skupaj s Francem Jožefom Smrtnikom ter posameznimi vaščani iz Bele vložili pri državnem tožilstvu v Celovcu kazensko ovadbo zoper deželnega glavarja Haiderja zaradi suma zlorabe uradnega položaja in zaupanja, zaradi prestavitve mejnih znakov in hudega poškodovanja tuje lastnine, ker je Haider namreč zaukazal odstranitev krajevnega napisa. NSKS je obenem pozval avstrijsko vlado, "da nemudoma reagira na škandalozne prijetiljave v Beli", o dogodkih pa je obvestil tudi slovenskega in avstrijskega predsednika, Janeza Drnovška in Heinza Fischerja. NSKS je tudi objavil poziv, naj prebivalstvo solidarizira s Smrtnikovo akcijo. Proti odstranitvi dvojezičnega krajevnega napisa v Beli se je izrekel tudi vodja Zelenih na avstrijskem Koroškem Rolf Holub. Kot je zapisal, naj bi to bilo "jasno in neupravičljivo dejanje provokacije deželnega glavarja Haiderja." Poleg tega je Holub tudi opozoril, da ni pravne osnove za odstranitev dvojezičnega krajevnega napisa. Center avstrijskih narodnosti z Dunaja (CAN) je sporočil, da koroški deželni glavar Haider s svojim ukazom "namerno krši ustavo". Za morebitne eskalacije je edinole odgovoren deželni glavar, je še poudaril predsednik CAN Marjan Pipp. Franc Jožef Smrtnik je z akcijo nadaljeval vse do petka popoldne: v noči na soboto so delavci cestne uprave na zahtevo koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja odstranili še drugo tablo.

Peter Rustja

sa v Beli odstranili in da bo razveljavil odlok o postavitvi, saj naj bi Bela ne izpolnjevala pogojev za samostojno naselje v skladu s predpisi o cestnem prometu. Pristojni deželni svetnik Gerhard Doerfler iz vrst Haiderjevega Zaveznitstva za prihodnost Avstrije (BZO) je nato izdal uredbo za odstranitev obeh krajevnih tabel. V jutranjih urah 10. novembra so uslužbenci cestne uprave odstranili le enega, kajti na drugega se je pravoča-

skem. O tem se je še pred srečanjem z Drnovškom avstrijski predsednik pogovarjal tudi s koroškim glavarjem Haiderjem, ki pa je v zvezi s tem in v zvezi z upodobitvijo knežjega kamna na slovenskih evro-kovancih pač potrdil svoja znana odklonilna stališča. Več kot 100 posameznikov je tistega dne Smrtniku izrazilo podporo. Novica o Smrtnikovi protestni akciji je odmevala ne samo na

"D a je bil temeljni kamen položen trdno in zasejano dobro seme, pa pričata obnova in rast zavoda po polstoletni nasilni prekinitev zaradi nacistične in komunistične zasedbe," je navedel slavnostni govornik. Po njegovem mnenju je

letu 1945 za zidovi zavoda več kot 40 let poučevala jugoslovanska vojaška doktrina, ki je imela za enega od svojih notranjih sovražnikov tiste, ki so to šolo postavili na noge in se v njej šolali. Nova Demosova vlada pa je naredila eno najbolj simboličnih potez, ko je ob

edini kapital, ki nam zagotavlja enakovrednost v hitro razvijajočem se globalnem svetu. Predvsem pa nam doma lahko omogoča dobro prihodnost, blaginjo naroda in smiselno življenje človeka," je sklenil svoj govor predsednik Janša. Zavod sv. Stanislava v

škofijska klasična gimnazija odločilno pripomogla k uveljavljanju slovensščine na novo ustanovljeni univerzi v Ljubljani leta 1919 ter pripomogla k uveljavitvi pouka v slovenskem jeziku v vseh gimnazijah po letu 1918. V okviru delovanja Zavoda sv. Stanislava je Janša izpostavil tudi nekatere težave, s katerimi se je Zavod v svoji zgodovini soočal. V delovanje Zavoda sta namreč po Janševih besedah veliko bolj kot prva vojna ostro posegla dva totalitarizma. "Nacionalsocializem in komunizem sta spremenila šolo v kasarno, v koncentracijsko taborišče in v kraj, od koder so bili tudi številni njeni bivši dijaki poslani v smrt," je dejal Janša. Namesto humanistike se je po

Božiču 1991 vrnila stavbo lastniku v upravljanje z namenom, da se obnovi vzgojno-izobraževalna dejavnost. V govoru je slavnostni govornik poudaril tudi pomen privatnega in neodvisnega šolstva, kar je dobrodošla dopolnitev in popestritev javnemu šolstvu. Slovenski šoli je po njegovih besedah potrebno vrniti humanizacijo in dokončno postaviti na profesionalna pedagoška načela, da bo na ta način resnično avtonomna in neodvisna od vsakokratnih političnih razmer. "Danes je Slovenija pred enakim izzivom kot skozi celotno zgodovino: Ohraniti, povežati in povečati moramo slovensko ustvarjalno moč. Znanje in vrednote so naš

šentvidu nad Ljubljano je leta 1901 ustanovil ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič. Prva generacija dijakov je začela pouk 21. septembra 1905. V okviru Zavoda danes delujejo gimnazija, na kateri se vsako leto izobražuje približno 670 deklet in fantov, dijaški dom, v katerem prebiva tretjina dijakov, glasbena šola, Slovenski dom in študentski dom.

po STA

Novi časi, nove navade Srečal sem prijatelja

Veseli so ga tovarnjaki, ko pa smo dobili čisto novega in velikega, se je vanj usedel (oz. pripeljal) in skoro srečen dejal: "Ostro, tega velikana bi bilo lepo voziti".

To je le eden redkih spominov na dogajanja pred desetletji v mali slovenski vasi, ki se je nesorazmerno širila, seveda ne na račun domačinov, ampak prišlekov.

Bili so časi, ko smo se dobivali, domačini namreč, pri nedeljski slovenski maši, ko smo praznik vaškega patrona proslavljali slovesno ob prisotnosti velikega števila domačinov in prebivalcev bližnjih vasi. Slovesno sveto mašo je poleg domačega župnika vodil še kateri od sosedov, cerkveni pevski zbor je bil ojačen in domačinka je na harmonij, ker orgel ni bilo, vneto spremljala številne pevce. Po končanem verskem obredu, se je vsa množica odpravila v vas po stopnišču ali do bližnje obale, če je bilo vreme naklonjeno.

Domačini so se vidno zadovoljni vračali na svoje domove v pričanju, da se je ta mala vas lepo oddolžila svojemu patronu in tradiciji. Seveda se je to dogajalo pred desetletji, danes je nekoliko drugače, ko nam velikodušno režejo pogačo prišleki, saj nam nji-

hov zbor pokloni celo slovensko Marijino pesem in nekaj domačih besed med priliko. Vzdušje je nekoliko drugačno za tistih nekaj domorodcev, za ostale pa je veselo, saj se v bližnjem parku lahko zadržijo ob dobro založenih mizah.

Mladi te razlike ne morejo razumi-

Zahvalna nedelja v Štandrežu (foto DP)

meti, tudi (in predvsem), ker jih pri nedeljskih mašah ni, če te sploh so v domačem jeziku, nas (pripadnike tretjega življenjskega obdobja?) pa to boli in se z grenkobo v srcu spominjamo lepših dni.

To pomeni, da se starimo in da nismo "cool", saj bi sicer razumeli, da moramo sprejeti medkulturnost, ki je "ful" zanimiva, da se manjšinci lahko emancipirajo. Vsekakor se sam z veseljem in z grenkobo spominjam tistih časov, ko je starejša gospa skrbela za cer-

kvico in za to, da bo vsakdo tudi finančno podpiral ta božji hram, ko je mlada študentka polna dobre volje spremljala maloštevilni cerkveni zbor, ki pa ni zamudil ene same nedeljske pobožnosti, ko smo se imeli ministrante in cerkovníka, čeprav le "part time". Ti spomini so se v meni prebudili, ko sem po desetletjih srečal prijatelja, ki je s tistim obdobjem povezan. Lepi občutki, upam obojestranski, ko po tako dolgem času sreča nekoga, za katerega si ve-

del ali nisi vedel, kje je in kako se počuti. Pravo naključje ob nekem skoro nepomembnem branju me je spomnil na prijatelja in sem ga ob prvi priložnosti obiskal, ga pozdravil, izmenjala sva si spomine na tiste čase, medsebojno sva si zaželela, da bi naju Bog še dolgo ohranil pri zdravju, in sam sem odšel notranje bogatejši, saj sem otipljivo doživel srečo in zadovoljstvo tiste celice, ki nas je skozi stoletja ohranila, to je: srečne družine.

Antek

Povejmo na glas

Požigi ali vse težje preizkušnje

Verjetno ni nikogar, ki se ne bi ob zaostitvi razmer v Franciji zavedel, da smo se vsi skupaj znašli v zares težki situaciji. Pokazale so se razpoke znotraj našega razvitega sveta, ki so kot strela z jasnega osončja tako rekoč vse. Požiganje in razdejavanje v predmestjih Pariza in tudi drugje so se povezala z napadi v Londonu, kjer so bili izvajalci nasilja ravno tako sinovi priseljencev, torej mladi ljudje, rojeni in odrasli pri nas. Kako je mogoče, da pride do takšnih izbruhov nestrpnosti s strani tistih, ki bi morali biti samoumevno del našega sveta in naše izkušnje? Kaj smo v teh zadnjih dveh desetletjih spregledali in kje tiči razlog za skrajno nezadovoljstvo, ki se je v sedaj razjarjenih slojih očitno kopičilo leta in leta ter preskočilo v maščevalne izgrede trgov in cest?

Izvedenci, ki se ne bojijo pogledati neprijetni resnici v oči, si razlagajo nedavne šokantne dogodke z ugotovitvijo, da se milijonsko priseljenišvo nikoli ni vključilo v našo družbo, ampak je ostalo popolnoma izven nje. Sedanja nasilna dejanja so zoper gostiteljsko državo uperjena le na videz, v resnici so se sprožila zato, ker hočejo biti potomci prvih priseljencev del te iste države, ki se je zadovoljila z njihovo obrobno. Obrobnost je tista, ki je nevzdržna, saj med drugim pomeni obupen socialen položaj, v katerem se brezposelnost približuje petdesetimi odstotkom, pogoji za šolanje so manj kot zadovoljivi in s tem ni jamstev za prihodnost, prihodnosti praktično ni. Protest tudi naj ne bi bil poli-

tičen in ni niti protilevo niti protidesno usmerjen, je hušji in že kar univerzalen - dogaja se na ravni delo-nedelo, dobre ali nikakršne možnosti za življenje, na ravni vse globlje razpoke med izobiljem in naraščajočo revščino, med naraščajočo revščino in izobiljem. In v luči prav tega prepoznanja se lahko v vseh državah razvitega sveta upravičeno zamislimo, vsekakor je utemeljena in celonujna pretehtana in uravnotežena zaskrbljenost.

Dejstvo je, da smo kot razviti svet na že dramatičnem razpotju: prva možnost je ukrepanje s trdo roko, kjer se je dovolj spomniti izjav francoskega ministra za notranje zadeve, ki bi "očistil" vse, kar je šlo iz tira, pri čemer raje ne omenjamo njegovega skrajno ciničnega poimenovanja priseljencev. Podobno izrazoslovje imamo žal priložnost poslušati tudi doma, in sicer s strani italijanskega ministra za pravosodje, za katerega so priseljenci "barbari", ki jim je treba z vsemi sredstvi preprečiti, da bi spodkopali našo civilizacijo. Druga možnost vidi v tovrstnem prijemu trde roke največjo možno nevarnost, ki bi zagotovo odvzela naši kulturi in demokraciji tisto temeljno vrednoto, brez katere bi se slej ko prej izenačili z vsemi sedaj delujočimi nasilji. Smiselno prihodnost seveda predstavlja druga možnost, namreč ukijanje razdalj med ljudmi nenasilno, v nasprotnem primeru bo policijska ura zavladala celotnemu svetu in s tem tudi nam.

Janez Povše

Prejšnji teden na sejmskem razstavišču v Gorici

Pestra predstavitev ponudbe slovenskih višjih srednjih šol

V slovenskih poslopih v ul. Puccini je bilo konec prejšnjega tedna povsem mirno. Razredi in dvorišča so bili nenavadno prazni. Mnogi mladi obrazov in vrvež mladih glasov se je namesto v šolah vil po prostorih sejmskega razstavišča v Gorici. Šolarji so se sprehajali okoli panojev in si ogledovali razstave sosednjih šolskih zavodov. Nekateri so delili informativne biltenne, drugi so izpolnjevali ankete, spet drugi so s kemijskimi poskusi skušali pričarati nove spojine. Vse to se je dogajalo v okviru tradicionalnega salona za študijske in poklicne orientacije, na katerem se predstavljajo. Med številnimi stojnicami in panoji, ki so pestro krasili razstavni prostor, se je obiskovalcem predstavila tudi napis: Slovenske višje šole. Dijaki in profesorji z Goriškega so predstavili svoje dejavnosti. Tehnični in humanistični pol, na kateri se delijo slovenske višje-srednje šole v Gorici, sta s sosednjih stojnic skušala priklicati čimveč mlaj-

ših sovrstnikov, ki obiskujejo zadnji razred nižjih-srednjih šol. "Za naše šole so vse priložnosti, ko se lahko tako predstavimo, dobrodošle, ker so dokaj redke možnosti, da pridemo do izraza in tako javno zabeležimo našo prisotnost v mestu" nam je povedala ravnateljica tehničnega pola Ida Primožič. Mihaela Pirih, ravnateljica na humanističnem polu, nam je povedala, da je predstavitev na sejmskem razstavišču samo en element iz procesa usmerjanja, ki se je začel že oktobra in se bo sklenil januarja. "Srednješolci imajo večkrat megljen pogled na višje srednje šole. Nanje nečemo izvajati pretiranega pritiska. Zato smo skušali usmerjanje uokviriti v čim širše časovno obdobje.

Foto AC

Foto AC

Med novostmi bo letos tudi srečanje novopisanih dijakov z bivšimi "obiskovalci" naših zavodov." je sklenila svoje razmišljanje ravnateljica Pirih. O samem projektu predstavitev slovenskih šol na razstavišču, nam je spregovoril prof. Franc Biancuzzi: "Didaktično ravnateljstvo tehničnega pola se predstavlja s tremi videoposnetki. Vse šole, torej zavodi Cankar, Zois in Vega, so pripravili svoj video, v katerem so prikazane tipične dejavnosti. Poleg tega smo ob tej prilož-

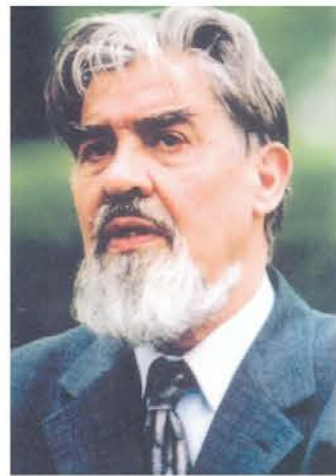
posebno delavnico za kemijo in naravoslovje. "Dijaki in dijakinje petega razreda znanstveno-tehnološke smeri liceja Simon Gregorčič so se odločili, da bodo srednješolce skušali na svojo šolo privabiti s pomočjo opazovanja skozi mikroskop, spoznavanja človeške anatomije in kemijskih poskusov," nam je še pojasnil Biancuzzi. Humanistični pol se je tako kot tehnični predstavil s posnetkoma, ki sta jih pripravila liceja Gregorčič in Trubar. Klasični licej P. Trubar je ob tradicionalnih dejavnostih predstavil tudi svoj gledališki krožek, ki je prejel nagrado žirije na pokrajinskem gledališkem tekmovanju.

AC

Ob pesnikovem življenjskem jubileju

Ciril Zlobec v Kulturnem domu

V torek, 8. t.m., je bil v Kulturnem domu večer, posvečen Cirilu Zlobcu ob njegovi osemdesetletnici. Po pozdravnih besedah ravnatelja Igorja Komela je o jubilarju govorila prof. Nadja Marinčič. Svoje misli je obogatila z osebnim doživljanjem Zlobčeve poezije, navezovala pa se je tudi na antično, zlasti na grško modrost. Njen nastop je bil izviren, jasen in zelo primeren za praznično in obenem domače srečanje z jubilarjem. Nato se je sam pesnik prepuštil sproščnemu in duhovitemu razmišljanju o poeziji, o slovenstvu, o naših odnosih s tujim svetom itn. Prijetni večer je bil priložnost za predstavitev najnovejše, 25. Zlobčeve pesniške zbirke Dvom, upanje, ljubezen. Miran Košuta je v spremni besedi z naslovom In je takoj večer - drugo spremno besede

do z naslovom Na robu Zlobčevih resbesed je prispeval Igor Grdina - zapisal, da v teh pesmih hladne sape in bivajnske mračine presvetljujejo tudi žarki upanja. "Ne temen pesnik, potemtakem, temveč pesnik večera, lirika zaton, ki v sebi dvoedino družo sonce in senca, bolečino in radost, dan in noč - to je danes Ciril Zlobec."

Javni razpis

Priznanje Kazimir Humar

1. Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljuje priznanja društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
2. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.
3. Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.
4. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.
5. Predloge za priznanje je treba oddati do 15. decembra 2005 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete, 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovojnico: predlog za priznanje.
Gorica, 4. novembra 2005

Nova pomembna pridobitev v Gorici

Izkaznica s šumniki

Na matičnem uradu goriške občine so v ponedeljek, 14. novembra, predstavili novo pridobitev, s katero bodo posebej zadovoljni pripadniki slovenske manjšine v Italiji. Gre za elektronske osebne izkaznice, na katerih so slovenska imena s strešicami. Prvi goriški občani, ki se s pridobitvijo lahko ponašajo, so občinski svetnik Božidar Tabaj in svetnica Nataša Paulin ter goriški predsednik SKGZ Livio Semolič. Tiskovne konference ob predstavitvi izkaznic so se udeležili odbornika na goriški občini Giuseppe De Martino in Mara Černic, bivši odbornik Damijan Terpin, namestnica prefekta Rita Ilda Iccio, občinski svetniki Božidar Ta-

baj, Nataša Paulin, Silvan Primožič, Marjan Sosol in Aleš Waltrisch, predsednik občinske konzulte Igor Kmel in pokrajinska predsednika krovnih organizacij Janez Povše ter Livio Semolič. Več o tem pomembnem dogodku v naslednji številki.

V sredo, 16. novembra, sta v Sovodnjah slavila 70 let skupnega življenja MILKA in PETER. Iz srca jima čestitajo hčerki Nada in Marija ter sinova Vinko in Srečko z družinami.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE v sodelovanju z župnijo sv. Andreja in PROSVETNIM DRUŠTVOM ŠTANDREŽ

prireja

POKLON TONETU KRALJU

ob 30-letnici smrti

- Nagovor dr. Verene Koršič
- Glasbeni del, Baročni duet
Franc Kosem, trobenta
Marjo Perespigi, orgle

Torek, 29. novembra 2005, ob 20.30
Župnijska cerkev sv. Andreja v Štandrežu

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

odprtje fotografske razstave del

VIKTORJA SELVE

Spodnja dvorana župnijskega doma Anton Gregorčič
Štandrež, sredi, 30. novembra, ob 20.30

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Kratke

Nova številka biltena Podgora, moja vas

Pred kratkim je izšla novembrska številka biltena Podgora, moja vas, ki ga izdaja Prosvetno društvo Podgora. Glavni urednik Aljoša Jarc v svojem uvodniku pojasnjuje, da gre za pomembno številko, ki obhaja prvi rojstni dan omenjene revije. Pred dobrim letom (26. oktobra lani) je namreč izšla krstna številka biltena. V dobrem letu je nato bilten izšel še trikrat. Po Jarčevih besedah je namen, ki ga je časopis že doslej v precejšnji meri dosegel, promoviranje vasi in društva ter ohranjanje slovenskega jezika na čim višjem nivoju. Publikacijo lahko bralci najdejo tudi na spletni strani www.podgora.it. Zajetno glasilo obravnava predvsem dogajanje v Podgori ter delovanje tamkajšnjega društva. Pisci so se lotili tvoritve novega igrišča, slovenosti ob 1. novembru in tridesete obletnice postavitve spomenika padlim med drugo svetovno vojno. Glavni intervju tokratne številke je posvečen gospe Vilmi Okroglič, starejši vaščanki, ki se je rodila med prvo svetovno vojno v begunstvu v Brucku ob Litvi (Avstrija) in je bila po vrnitvi domov aktivna članica podgorske vaške skupnosti. Intervju je podprt tudi s kratkim zgodovinskim orisom poteka bitk ter načina bojevanja v obdobju 1914-1918. Podgorsko glasilo se je posebej spomnilo nedavno preminulega rojaka in kulturnega delavca Filiberta Benedetiča z objavo govora, ki ga je na žalni seji v Gorici imel odgovorni urednik našega tednika Jurij Paljk.

Revija Podgora, moja vas se zaključuje s posameznimi razmišljanji in poezijami, s stranmi, posvečenimi cerkvenim novicam, in s posebnim delom za otroke. Pred sklepnim kolofonom ponujajo Podgorci vsem bralcem recepte za prihajajoče mrzle mesece.

Razstava goriškega slikarja Edoarda Pirusela

V torek, 15. t.m., s pričetkom ob 18. uri so v Galeriji Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20 - Italija) odprli samostojno razstavo goriškega slikarja Edoarda Pirusela.

Edoardo Pirusel je bil rojen v Palmanovi leta 1943. Po opravljenem študiju na Likovni šoli v Gorici (Istituto d'arte) je diplomiral na Liceju za umetnost v Benetkah. Kasneje je veliko let poučeval likovno vzgojo na raznih državnih šolah v naši deželi. Razstavljal

je pričel leta 1975. Od takrat je sodeloval na kakih stotih natečajih in skupinskih prikazih na državni ravni. Povsod je bil deležen pomembnih priznanj. Postavil je tudi številne osebne raz-

stave deželnega značaja. Njegovi likovni ustvarjalnosti so se posvetili: Milko Bambič, Fulvio Castellani, Marino Medeot, Fulvio Monai, Mario Meozzi, Silvio Cumpeta, Joško Vetrh, Daniela Magrin, Carlo Milic, Vito Sutto. Edoardo Pirusel živi in dela v Gorici.

Razstava bo odprta v Galeriji Kulturnega doma vse do 30. novembra 2005 po tem urniku: od ponedeljka do petka: od 9.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00 ure ter v večernih urah med raznimi kulturnimi prireditvami.

Predstavitev knjige Iva Petkovška Belinov kodeks

SKRD Jadro je v petek, 28. oktobra, v prostorih občine v Ronkah predstavilo knjigo Belinov kodeks, ki je nastala izpod peresa umetnika in raziskovalca Iva Petkovška. Gre za svojevzrečno etnološko in antropološko raziskavo, ki se opira na preučevanje božanstva Belina. Zgodovinski okvir Petkovškovi knjigi je publikl podal prof. Lucijan Vuča, ki je orisal različne teorije o nastanku

Foto AC

naše kulture in civilizacije, začenši z indoevropsko tradicijo. Za mnoge raziskovalce je zmotno prepričanje, da je civilizacija v naše kraje prišla z vzhoda, je dejal Vuča in natančneje predstavil tri teorije, ki so se razvile skozi sedemdeseta, osemdeseta in devetdeseta leta prejšnjega stoletja. Med slednjimi je tudi teorija univerzitetnega profesorja Maria Alineija, po kateri je človek naseljeval ozemlje današnje Evrope že v dobi paleolitika. Petkovšek se v svoji knjigi večkrat sooča s temami, ki jih je v svojem posegu izpostavil prof. Vuča. Izhaja iz raziskovanja, kako je nastalo božanstvo Belin in se nato razširi na področje etnolingvistike, preko katere začenja bralec spoznavati naše kraje nekoliko drugače. Avtor nam v knjigi spregovori preko mitologije, primerja antični svet z našim ter preteklost kontekstualizira z navadami srednjeevropskega človeka v današnjem času. Med pomembnimi zaključki, do katerih pride avtor, gre omeniti tega, da so Slovenci in njihovi predniki že zdavnaj živeli na ozemlju, na katerem še danes prebivajo. Petkovškova teorija je osnovana na lingvistični analizi imen posameznih antičnih božanstev, ki jih je zgodovina v desetletjih in stoletjih spremenila, jih posodobila in jim v posameznih jezikih pripisala isti ali podoben pomen. Od tod moramo razumeti nekatere besedne podobnosti med jeziki, ki so si drugače popolnoma tuji. Podobna logika velja tudi zelo pogosto za priimke. Imena antičnih božanstev, ki so bila navdih za etimološki nastanek številnih besed, lahko ponekod (npr. v italijanščini) še danes najdemo celo v imenih dnevov. / AC

Primož Kuret in Verena Koršič Zorn uredila knjigo Skladatelji v portretih Saše Šantla

Izjemno lepo oblikovana knjiga z naslovom Skladatelji v portretih Saše Šantla je pred kratkim izšla pri DZS, kot avtorja pa sta zapisana na prvi strani muzikolog dr. Pri-

mož Kuret in Verena Koršič Zorn, ki je našim bralcem ni potrebno posebej predstavljati, saj je Goričanka, umetnostna zgodovinarica in tudi naša cenjena sodelavka, predvsem

pa odlična poznavalka likovne umetnosti. Naslovnico knjige večjega formata krasí čudovita slika Saše Šantla Slovenski skladatelji, ki visi v Slovenski filharmoniji v

Ljubljani in jo tudi mi objavljamo, v knjigi pa je objavljen izbor portretov slovenskih glasbenikov iz obsežnega opusa Saše Šantla. Petdeset njegovih portretov slovenskih skladateljev spremlja prav toliko muzikoloških zapisov o skladateljih, ki jih je prispeval dr. Primož Kuret, medtem ko je Verena Koršič Zorn prispevala k vsakemu Šantlovemu portretu kratek kritični zapis, še bolje: kratek strokovni zapis, ki pa je tudi duhovit. Malokdo ve, da je bil Saša Šantel tudi glasbenik in ne samo odličen slikar, ki je bil po rodu iz Gorice, kjer se je rodil leta 1883 v družini gimnazijskega profesorja Antona Šantla in matere, slikarke, Avguste. Saša Šantel je umrl leta 1945 v Ljubljani, do danes je pričujoča knjiga tudi najboljše strokovno delo o umetniku. Dr. Primož Kuret prav zato tudi prikaže Sašo Šantla kot skladatelja, medtem ko Verena Koršič Zorn uokvirja in toplo predstavi Šantlovo življenjsko pot in njegovo plodno likovno delo.

O skladatelju Pavletu Kalanu (1929-2005) Resnici zavezan pisec

V sredo, 9. novembra, so v šolskem centru Tolmin predstavili postumno izdano knjigo Med besedo in glasbo skladatelja in pedagoga Pavleta Kalana (1929-2005). Kalan je tik pred smrtjo knjigo dokončal, v njej pa je na izviren način zapisal mnoge utrinke, spomine in razmišljanja iz svojega življenja. Sam je povedal, da je njegov tekst nekakšna literarizirana esejistična oblika, kjer se nizajo osebni spomini z objektivno stvarnostjo njegovega časa in okolja. Gre torej za nekakšen "obračun" z žitjem in bitjem umetnika ter pedagoga, ki je na Slovenskem oral ledino predvsem na področju otroškega zborovskega petja, Orffovega instrumentarija in metodike pouka glasbene vzgoje. Na prireditvi, ki so jo pripravili učenci Glasbene šole Tolmin ob sodelovanju z izdajateljem knjige Glasbeno matico Lju-

bljana, je ravnateljica glasbene šole Slavica Mlakar med drugim tudi povedala: "V knjigi je Pavle Kalan nanizal veliko spo-

vel med nami na Tolminskem. Izid vsake knjige je praznik posebne vrste, če jo napiše tako pedant in resnici zavezan pisec, kot je bil Kalan, pa je to že kar slavnostni trenutek." Ta slavnostni trenutek so nastopajoči resnično dobro pripravili. Med odlomki iz knjige, ki jih

Skladatelj Pavle Kalan v krogu svojih učencev z ženo Majda Pucelj

minov iz celotnega svojega življenja, pa tudi razmišljanj in iskrih prigod, kar velik delež pa je namenjen zadnjemu obdobju ustvarjanja, ki ga je preži-

bral Jože Humer, so se zvrstile številne glasbene točke iz Kalanovega opusa, ki so ponovno potrdile njegov "rustikalen" in minimalističen odnos do gla-

de art se je samoumevno vklopil v kulturno umetniške tokove, prav zaradi črpanja iz starejših umetniških praks slikarstva, fotografije, gledališča in filma ter zaradi povezanosti z drugimi mediji, kot so glasba, arhitektura, ples in računalništvo. Ampak ali niso omenjene razstave vse bolj sprejemljive in razumljive v kontekstu opisanega? Okolje muzeja je nekoliko drugačno. Tu mogočno prebivajo predmeti, ki so "srce muzeja", bistvo razstave. V to muzejsko okolje ustvarjalni kustos včasih postavljajo dokumentarne filme, ki komunicirajo z razstavljenimi predmeti, saj jih nekako "oživljajo" in prikazujejo njihov nevidni segment. Muzeji so morda doživeli nekakšen šok ob vdoru avdiovizualij, saj naj bi se moderno teplo s starinskimi, pristnimi. Priznati moramo, da gre moderna muzeologija vstric z vizualnim dojemanjem, kajti stremiti za nagovarjanjem obiskovalcev v racionalnem in čustveno vznemirljivem jeziku z močnim doživljanjem, kar uspešno dosežejo z avdiovizualnimi mediji. Kot bitja vizualnega zaznavanja potrebujemo za privlačen in bolj predstavljen članek le še kakšno obrobno dekoracijo ali slikico...

Jože Štucin

Sodobna komunikacija O vizualnem

V začetku 21. stoletja smo pričeli tako imenovani vizualnosti na vseh ravneh človeškega delovanja in bivanja. Pogledi okoli nas so polni podob. Oziramo se po ulici, ki je zasa s plakati raznovrstnih nagovorov. Vključimo televizor in že se vrtil film, ob prekinitvi pa različni komercialni triki. Pojdimo na predavanje in takoj opazimo, da razlago spremlja slikovno ozadje. Zavedamo se namreč pomena in moči vizualnega, čeprav so bile različne vizualne študije napisane že v začetku 20. stoletja in četudi obstaja vizualno okolje že od prazgodovine naprej. Vizualno je vse, kar zaznavamo z očesom; živa in neživa narava, človek, njegova kultura in izdelki. Vendar znotraj tega širokega pojma obstajajo vizualni pojavi, ki jih povzročata človek, kot so primarno slika, kip, sicer pa fotografija, film, računalniška tehnolo-

logija. Skratka, namen le-teh vizualnih izdelkov je vzpostaviti komunikacijo z gledalci na vizualni ravni, jih nagovoriti v vizualnem jeziku.

dojemljivi zaradi medija več. Kaj sledi v prihodnosti? Kako se bo razvijalo človekovo dojetje? Kam bo odplavala umetnost, ki se že močno prepleta z znanostjo? Najbrž ni bojzani... Preselimo se najprej v galerije. Ob razstavah slik in kipov se včasih pojavijo fotografije, pa tudi multivizija, ki že potrebuje televizijski, računalniški ekran ali filmsko platno. Multivizija je namreč zaporedje fotografij, ki so povezane v tekočo celoto in pričarajo učinek žive slike. Včasih pa v galerijah gostijo, za nekatere, "ne navadne" razstave z moderno tehnologijo, tako imenovane instalacije z računalnikom, projekcijami, videom... Predvsem vi-

Safet Zec, postelja, mešana tehnika

Zanimiv je razvoj vizualnih pojavov s kinematografom, filmom, radiem, črno-belimi in barvnimi televizorjem vse do računalnika z internetom. Otroci današnjega časa so morda vizualno že bolj

Kratke Nova likovna razstava v centru Bratuž v Gorici

Kipar Stane Jarm in slikar Lojze Čemažar sta že daljši čas prisotna s svojimi umetniškimi deli v goriškem, in ne samo v goriškem, kulturnem prostoru. Prav zato so se v kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici odločili, da jima pripravijo skupno razstavo, ki so ji dali naslov Človeški krik bolečine in tišina barvne kontemplacije. Razstavo kiparskih del Staneta Jarma in slikarskih del Lojzeta Čemažarja bodo slovesno odprli v četrtek, 17. t.m., ob 18. uri. Za glasbeni uvod bosta

poskrbeli Lucija in Jerneja Čemažar, ki bosta zaigrali na violino in flavto. Razstava umetniških del bo odprta od 17. t.m. do 2. decembra letos od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure, medtem ko bo od 3. decembra do 31. decembra ogled razstave možen med prireditvami v centru Bratuž.

Slikarska razstava Joni Zakonjšek v Benetkah

"Dotik" v "gladino", oceanov, mehkoča poleženih trav, izbrizgana vročičnost listja, "zvenenje" v gozdu, v senca, v kotanje, v "pomladni rez", v "semenjsko malho". Čas, trajanje, časenje "kot oblazinjanje podob." Galerija A+A v Benetkah je v torek, 15. t.m., priredila odprtje razstave slikarke Joni Zakonjšek. Slovenska slikarka se predstavlja s serijo svojih platen. Razstavo je pripravil Andrej Medved, ki je o umetnici zapisal: "Gre predvsem za abstraktna dela, ki sestavljajo nekakšen pregled njene produkcije, za katero je značilno, da se črta nikoli ne prepusti popolnoma zapeljivosti barve. Njena dela jasno odsevajo vračanje k naravi in njenemu silnemu naboju, vidnemu v gestualni potezi, ki

se močno veže na avantgardo z začetka 20. stol. Za slovensko sodobno kulturo je namreč dokaj značilno izražanje čustev, ki so povezana z germansko tradicijo, z nemirnim občutenim ob doživljanju divjega ali vsekakor nenavadnega in neznanega pojava. Slog sam nas vodi k nemškemu ekspresionizmu, vendar če gremo z leti še malo nazaj (gosta mešanica barv, črte, poteze, krivulje in barvni nanosi), nas slikarski prostor spominja tudi na bolj lirične izraze konkretne umetnosti. Joni Zakonjšek, rojena leta 1974, je študirala v Londonu. Doslej je imela več samostojnih in skupinskih razstav, predvsem v Sloveniji. Razstava je na ogled od 15. t.m. do 3. decembra 2005.

Za naš jezik

Trčiti

Ali lahko avtomobil trči s tovornjakom, kot včasih beremo? Na vem, kakšen bo vaš odgovor, pravilna raba terja odločen **Ne!** Zakaj? Ker avtomobil lahko samo **trči v tovornjak**. Lahko se zgodi, da (dva) vlaka trčita, lahko celo čelno trčita. Tudi nam se lahko zgodi, da **z glavo trčimo v šipo** ali **ob podboj**, če je nizek ali če smo mi zelo visoki. Trčiti lahko pomeni tudi "naleteti na, srečati". Tako **trčimo na znanca**, lahko **trčimo na nerazumevanje**, na **težave** in podobno.

A povrnimo se k prvemu primeru: če avtomobil ne more trčiti s tovornjakom, ali lahko **avtomobilist trči s tovornjakarjem**? To pa je možno! Možno je, da imata vsak svoj kozarec v roki in trčita, torej **pijeta skupaj**. Seveda, če prevečkrat trčita s kozarcem, je nevarno, da kasneje **trčita z vozilom v zid** ali **v kako drugo vozilo**.

Petra Paravan

Kratke

Goriški slikar Roberto Faganel v Padovi

Minuli ponedeljek se je v Padovi končal sejem sodobne umetnosti Arte Fiera Padova, na katerem se je s svojimi deli kot edini slovenski živeči slikar predstavil naš rojak Roberto Faganel in sicer na razstavi galerije La Telaccia iz Turina. Faganel se je predstavil z izborom

Foto JMP

svojih del iz minulih let, razstavil pa je tudi triptih s svojega študijskega potovanja na Havaje. V Padovi so na sejmšču v več padiljonih predstavili dober presek sedanega likovnega ustvarjanja v Italiji, napredaj pa je bilo tudi več del Zorana Mušiča. Sicer pa drugih slovenskih umetnikov na sejmju Arte Fiera Padova ni bilo.

Slovenija že od leta 1834

Sodobnik in znanec Aleksandra Puškina, slovanski patriot, Ugrorus Jurij Ivanovič Venelin (1802-1839) je leta 1834 napisal v ruščini debelo knjigo o Slovencih. Izdana je bila posmrtno leta 1841, med Slovenci začuda absolutno neznana, ni je bilo do pred kratkim niti v NUK-u. V neobičajno drzni za prvo polovico XIX. stoletja knjigi "Starodavni in današnji Slovenci..." se je Jurij Venelin dokopal do tolikih odkritij, da jih ruska znanost še do zdaj ni izčrpala. Prvi sploh v svetu je že leta 1834 preroško uporabil in uvedel v literaturo pojem SLOVENIJA, ki ga je tudi znanstveno utemeljil.

Jurij Venelin je torej že leta 1834 vpeljal v znanstveni obtoč pojem SLOVENIJA in izrecno poudaril, da se morajo Slovini imenovati SLOVENC, da so samostojen slovanski narod. Čez 10 let, leta 1844 je naš Vesel Koseski (le v stihu) uporabil zopet pojem SLOVENIJA. Splošno mnenje je, da je Koseski prvi izpisal pojem Slovenija. To predstavo bo pač treba revidirati, kajti dokumentirano ga je izpisal Venelin 1834, objavljen pa post humno najkasneje 1841.

Morda je o njej vedel F. Miklošič, ki v pismu duhovniku Dunajske pravoslavne cerkve M. Rajevskemu omenja, da mu je I. Sreznjevski poslal več knjig, med ostalim raziskave Venelina. Ruski profesor Iskra Čurkina dobesedno piše: "Zanimivo, da je prav Venelin prvi uvedel v literaturo sam pojem "Slovenija". V slovenskih pokrajinah je začel prihajati v uporabo šele leta 1844, ko je pesnik I. Vesel-Koseski v svoji odi v čast obiska v Ljubljano avstrijskega imperatorja Ferdinanda uporabil ta naziv. Profesor Čurkina v svoji knjigi "Rusko-slovenski stiki.", ki je od leta 1992 prevedena tudi v slovenščino, o vsem tem ponovno piše. Reprint knjige z znanstvenim predgovorom prof. P. Tulajeva sem izdal predlani. 10 izvodov je zdaj tudi v NUK-u. / Just Rugel

Slovenski filozof Slavoj Žižek med najbolj vplivnimi intelektualci na svetu

Ameriška časnikarica Prospect in Foreign Policy sta na osnovi glasovanja oz. opredelitve bralcev sestavila listo stotih najbolj vplivnih intelektualcev na svetu. Prvi v tej elitni skupini je ameriški jezikoslovec Noam Chomsky, ki je posebej znan kot oster kritik zunanje politike ZDA. Sledijo mu italijanski romanopisec Umberto Eco, profesor univerze v Oxfordu in avtor Sebičnega gena, Richard Dawkins, zatem nekdanji politični oporečnik in pozneje predsednik Republike Češke Vaclav Havel in drugi znani intelektualci z vsega sveta.

V omenjenem seznamu najbolj vplivnih intelektualcev je na štirindvajsetem mestu slovenski filozof Slavoj Žižek. Do zadnjih parlamentarnih volitev je veljal za ideologa LDS. V slovenski javnosti je precej odmevala njegova izjava, da se bo v primeru poraza omenjene stranke na volitvah izselil iz svoje domovine. To je tudi storil in zdaj pretežno živi in deluje v tujini. Občasno se vrne v Ljubljano, kjer ima predavanja na filozofski fakulteti. Njegova predavanja so v Ljubljani in drugod po svetu zelo obiskana. / M.

Pomembna knjiga za razumevanje naših dni Huntingtonov Spopad civilizacij v slovenščini

Razpito delo Spopad civilizacij ameriškega avtorja Samuela P. Huntingtona je slovenskim bralcem odslej na voljo tudi v slovenščini. 450 strani obsegajoče delo, ki ga je prevedla Barbara Simoniti, so izdali pri založbi Mladinska knjiga, spremni besedi pa sta napisala docenta na Fakulteti za družbene vede (FDV) Jernej Pikalo in Matevž Tomšič. Prevajalka, avtorja spremnih besed in urednica Nela Malečkar so o knjigi spregovorili na nedavni predstavitvi na FDV.

Spopad civilizacij je knjiga, ki je razširitev in poglobitev Huntingtonovega znamenitega članka, objavljenega v ameriški strokovni reviji Foreign Affairs leta 1993 z naslovom Spopad civilizacij?, ki je po mnenju urednikov revije sprožil več razpravljanja kakor katerikoli drug članek, objavljen vse od 40. let prejšnjega stoletja. Knjiga za razliko od članka v naslovu nima več vprašaja, kar je Tomšič pojasnil s tem, da je bil članek hipoteza, za potrditev ko gre v knjigi že za potrditev te hipoteze. Avtor v svoji

hipotezi, ki je dvignila toliko prahu, sicer pravi, da bo osrednja in najnevarnejša razsežnost nastajajoče globalne politike konflikt med skupinami iz različnih civilizacij, ki jih je po Huntingtonu osem. Pikalo je ob predstavitvi knjige, ki je slovenski prevod dobila deset let po tem, ko je bila napisana, izpostavil nekatere teoretične, pa tudi praktične podrobnosti. Tako je opozoril, da ne gre za klasično akademsko delo, saj je po metodologiji izrazito pozitivistično, hkrati pa imajo Huntingtonove trditve zaradi pogostosti uporabe in vpliva na realne politične dogodke možnost, da postanejo paradigma. Poudarjanje, da bodo vse pogostejši stiki med civilizacijami vodili k večjemu samozavedanju posamezne civilizacije in s tem k večji konfliktnosti, ne pa k zblizevanju in sodelovanju, je po Pikalovem mnenju precej

enostransko predstavljena trditev. Hkrati pa je Pikalo poudaril, da pri tej trditvi ne gre za spodbujanje konfliktov;

to bi bila po njegovih besedah napačna interpretacija. Tomšič pa je pozornost usmeril na Huntingtonov pogled na vrednote, ki jih v Spopadu civilizacij opredeli kot vzrok za konec zahodne civilizacije.

Propad Zahoda bo po Huntingtonu tako posledica problema vrednot in ne posledica gospodarskih in političnih dejavnikov. Huntington tako pravi, da vrednote, kot so demokracija, človekove pravice in svoboda, niso univerzalne, temveč specifično zahodne. Pri Huntingtonu gre za zanimivo povezovanje med teorijo in prakso, oziroma vpliva teorije na prakso, je še povedal Pikalo, ki pa ni zavzel trdnega stališča, ali je Huntington dober napovedovalec dogodkov ali ima moč vplivanja na te dogodke.

Avtor knjige je bil med drugim namreč med letoma 1973 in 1985 član Trilateralne komisije, ki je med najvplivnejšimi zasebnimi globalnimi mrežami pomembnih ljudi doslej. Leta 1975 je napisal eno najbolj kontroverznih poročil tej komisiji z naslovom Kriza demokracije, v katerem pravi, da prevelika demokratičnost preobremenjuje politični sistem in s tem povzroča neučinkovitost delovanja vlad. Tako urednica kot prevajalka sta medtem poudarili potrebo po prevajanju še nadaljnjih del s področja preučevanja civilizacij, tako klasičnih kot sodobnih. Sta pa opozorili, da je pri tem veliko odvisno tudi od finančnih sredstev in ne le namena ali želje.

STA

Tretja številka Pastirčka Priprošnja za rajne in hvaležna molitev Bogu

Resnobi mesec november nas z dvema praznikoma, Vseh svetih in Vernih duš, opominja, naj molimo za naše umrle in jim tako pomagamo čim prej zreti Božje obličje. Ker pa je v tem mesecu tudi zahvalna nedelja, urednik Pastirčka, g. Marijan Markežič, vabi bralce, naj pripomorejo h krašenju domače cerkve z darovi zemlje in naj se z iskrenim srcem zahvalijo za vse, kar smo v celem letu prejeli iz Božjih rok. Večkrat namreč prošnji Bogu ne sledi zahvala, ki bi jo morali izkazati našemu Stvarniku. Konec novembra se začne advent; g. Markežič priporoča, naj tradicionalni adventni venček pomeni kaj več kot le golo zunanje znamenje pričakovanja najbolj družinskega praznika v

cerkvenem letu. Na vse te praznične dni nas v novembrski številki lepo oblikovanega Pastirčka

opozarjajo dopolnjevanje Karmen Smodiš Obiščimo žive in tudi nekaj živopisanih risbic,

ki tudi tokrat privlačno spremljajo dopise Pastirčkovih bralcev o različnih izletih, o sošolcih, o družinskih članih in še o marsičem. Na jesen, njene plodove in kislno vreme je ubrana križanka Jesen in Pastirčkova vnema pri nabiranju kostonja in natančnem opisu tega dobrega sadeža, skritega v bodeči ježici. Čisto jesenska je tudi zgodbica V. T. Arharja o ježku, ki je preliščil zvitorepko. Jesensko malodušje bo iz razredov prepodila simfonija svinčnikov, ki bodo zazveneli po klopcah, kot svetuje Samantha Mazziero v svoji glasbeni rubriki. Radovedni bralci ne bodo mogli mimo knjižne police, na katero je Barbara Rustja postavila Etko Mužetka, vrhovsko ljudsko pravljico, pa niti ne mimo pravljice Marize Perat o neverjetnih dogodivščinah metle Pike. Kdor pa ima rad izlete, bo skrbno prebral, izpod

peresa Marijana Markežiča, kako je stric Maks peljal svoja nečaka na ogled gradu Socerb in Svete jame, legendarnega bivališča tržaškega mučenca sv. Socerba. Kaj se je godilo z oblakcem in kakšna vez je med svetom in smetjo, bosta razkrili pesmici Zlate Volarič in Berte Golob. Pridni šolarji bodo Packu, simpatičnemu pobalinu Walterja Grudine, pomagali razvozlati pomen kratkih besed zahvale, pozdrava... Ob branju zapisa Čistilka pa bodo vsi šolarji spoznali, kako je slednja zelo potrebna v šoli. Najmlajši Pastirčkovi prijatelji se bodo razživel ob barvanju prikupnih ilustracij - zvečine Danile Komjanc -, ki tudi tokrat spremljajo besedila, svetopisemske pobarvanke, križanke Besede v podobah..., in ob ugotavljanju, kaj si želi postati medvedek v dopolnjevanju Paole Bertolini Grudina. Za tiste pa, ki jih neustavljivo privlačujejo računalniške skrivnosti, bo prijatelj PeCe Olge Tavčar razkril, kako naj ravnajo s tipkovnico, da bo pričarala marsikaj. Kaj je še na straneh novembrske številke, naj zvesti bralci Pastirčka kar sami ugotovijo!

IK

gledališka sezona
abonma 05/06

...z drugimi besedami, v novo poglavje.

abonma 05/06 "prva produkcija SSG v letošnji sezoni"

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
TEATRO STABILE SLOVENO

FRIEDRICH DÜRRENMATT
ROMULUS VELIKI
nezgodovinska
historična
komedija

REŽISER: DIEGO DE BREA

premlera
Trst - Kulturni dom
petek 18. novembra
ob 20.30
abonma red A

info
Blagajna bo odprta:
od točka, 15. do četrtega, 17. novembra
od 10.00 do 13.00 in
od 17.00 do 20.00
(tel. št. 040-362542, brezplačna
telefonska številka 800-214302).

Na dan predstave bo blagajna odprta
od 19. ure dalje.

Abonente Reda-Labilni in ostale
obiskovalce vljudno prosimo, da v izogib
neprijetnim vrstam predhodno dvignejo
svoje vstopnice.

Parkirišče na trgu Perugino bo odprto v
petek, 18., soboto, 19. in soboto, 26.
novembra.

Pri gledališki blagajni in pri akvizitirjih je še
na razpolago abonma Kinemax (10 filmov)
po zelo ugodni ceni.

ponovitve
TRST - Kulturni dom
sobota, 19.11., ob 20.30 (Red B)
nedelja, 20.11., ob 16.00 (Red C)
sreda, 23.11., ob 20.30 (Red D)
sobota, 26.11., ob 20.30 (Red T,
z italijanskimi nadnapisi)
četrtek, 1.12., ob 20.30 (Red F)

GORICA - Kulturni center L. Bratuž
ponedeljek, 28.11., ob 20.30 (Red A)
torek, 29.11., ob 20.30 (Red B,
z italijanskimi nadnapisi)

GRUPPO
KB
1909
SKUPINA pokrovitelj predstave

medijski pokrovitelj
Primorski

www.teaterssg.it

Klub prijateljstva / Izlet v Maribor in na Slom Po Slomškovih sledih

Na trgu pred stolnico - Ob Slomškovem kipu

Komaj smo vsi posedli v avtobus, že je zadonela pesem Pojd' mo na Štajersko. Bilo je v ponedeljek, 10. oktobra, in res smo bili namenjeni na Štajersko, na Slomškovo pot. Naš cilj so bili Ponikve, Slomškov rojstni kraj, in seveda Maribor, kraj njegovega zadnjega počitka. Zgodilo pa se je, da smo začeli "pri repu", t.j. pri grobu. Pred mariborsko stolnico nas je namreč čakal imeniten vodič, prof. Stan-ko Janežič. Držali smo se njegovega nasveta in se peljali naravnost v Maribor. Gospod Janežič nam je najprej bral sv. mašo, nato pa razkazal lepo, veliko stolnico. Škof Anton Martin Slomšek počiva v kapeli na levi strani bližnjega oltarja. Na grob smo

položili cvetje in v spominsko knjigo zapisali svoja imena. S seboj pa smo odnesli bogate besede gospoda Janežiča. Naravno je bilo, da nam je govoril o Slomšku, našem prvem svetniku, ki je za sedaj samo še "blaženi". Slomšek je veliko storil za slovenski narod: ohranil je Štajersko slovensko s tem, da je prenesel škofijski sedež v Maribor. Širil je kulturo med ljudstvom; iz njegove knjižice Blaže in Nežica v nedeljski šoli so se učili branja in pisanja otroci in odrasli. Bil je soustanovitelj Mohorjeve družbe, ki je tiskala (in še tiska) knjige tudi za preproste ljudi. Sam je pisal in tudi pesnikoval.

/ dalje
Nada Martelanc

Kratke

SSk / Srečanje Špacapan - Iacop

Deželni svetnik SSK Mirko Špacapan se je sestel z odbornikom Francom Iacopom, ki v Illyjevem odboru odgovarja za javne uprave. Govorila sta zlasti o namenih, ki jih ima sedanja koalicija Demokratične zaveze s Kraško gorsko skupnostjo. Odbornik Iacop je Špacapanu zatrdil, da je volja večine, da se KGS ponovno ustanovi kljub nekaterim nasprotnim glasovom, tudi s strani slovenskih predstavnikov. V ta namen bo sama vlada predlagala popravek zakonskega predloga o javnih upravah, ki ga bo deželni svet obravnaval še pred koncem meseca; s tem se bo deželna skupščina izrekla za ustanovitev KGS. Predlog bo sicer po predvidevanjih predstavljen na kasnejšo samostojno obravnavo v peti komisiji, za kar je njen predsednik Martini že dal soglasje, potem pa znova doživel obravnavo, tokrat dokončno, v deželni svet. Svetnik SSK je prav tako glede KGS posegel tudi pri predsedniku Illyju. To se je zgodilo na sestanku, ki ga je deželni predsednik želel imeti z goriškimi predstavniki v deželni svet, da bi od njih

Foto JMP

dobil soglasje za metropolitansko mesto. Med drugim je na tem srečanju Špacapan dejal, da bi možnost metropolitanskega mesta ne smela delati preglavic kraškim občinam, glede na to, da se morajo o priključitvi strinjati prav vsi občinski sveti in da je dovolj nesoglasje ene občine z načrto, da se slednji izjalovi. Illy je na sestanku sicer izrazil prepričanje, da metropolitanskega mesta še dolgo ali morda nikdar ne bo. Važno pa je - poudarja Špacapan -, da se kraške občine povežejo v KGS; tako bodo najbolj kljubovale vsaki volji po nadvladi Trsta nad Krasom.

Sklad Mitja Čuk / Strokovni forum na spletu

Sklad Mitja Čuk je pripravil na spletu interaktivni strokovni forum (<http://www.skladmc.org/forum>) - nov pripomoček za vzgojo in izobraževanje. Na razpolago so različne problematike, zaobjete v treh sklopih: na jezikovnem, vzgojnem in izobraževalnem področju. Projekt je nastal tudi s pomočjo deželni javnih sredstev v okviru službe za jezikovne skupnosti.

Forum lahko starši, vzgojitelji, učitelji, profesorji in dijaki koristno uporabljajo kot hitrejši način svetovanja in prejemanja odgovorov na vprašanja, ki se jim zastavljajo v vsakodnevni praksi. Najpogostejša vprašanja bodo objavljena posebej, mnogi odgovori pa bodo opremljeni še z ustreznimi daljšimi strokovnimi članki.

Forum deluje v slovenščini, izvajalci pa načrtujejo v kratkem tudi objavljanje odgovorov in člankov v italijanščini in v angleščini. Splet omogoča svobodno prehajanje meja, tako je novi svetovalni pripomoček zanimiv tudi za širše področje. Tudi Skladova svetovalna služba nima meja in strokovnjaki, ki sodelujejo pri forumu, so po izvoru iz najrazličnejših krajev.

Večdesetletna Skladova izkušnja s področja vzgojnega in izobraževalnega svetovanja preko vzgojne svetovalnice, kjer je stik z izvedenci neposreden, kakor tudi s pomočjo tiskane besede - revija za vzgojo in izobraževanje Škrat izhaja že 15. leto, tedensko vzgojno-svetovalno rubriko Sklada pa objavlja Primorski dnevnik od leta 1984 - je osnova za novo sredstvo. To sredstvo je izredno praktičen in dostopen način svetovanja s pomočjo moderne tehnologije. Pomembno vlogo lahko forum odigra za dijake vseh stopenj in vrst slovenskih šol v Italiji, saj so prav mladi največji uporabniki novih tehnologij. Te pa tudi s pomočjo foruma pripomorejo k tesnejšemu povezovanju vseh pokrajinsko ločenih pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Italiji, kakor tudi k večjemu povezovanju z matico in s pripadniki večinskega naroda. / (jcc)

ŠKRBINA Spomin na naše padalce

"Sovraštvo nima prihodnosti"

Ojna je gorje. Nesmiselno je tako početje, ko si na moč želimo dokazati, kdo bo komu vladal. Tedaj pozabimo na občutke, razvrednotimo človekovo dostojanstvo; če že prosimo za mir, moramo storiti, kar je v naši moči, da mir zaživi med nami", je dejal vojaški kaplan Milan Pregelj med mašo zadušnico v spomin na vse umrle za domovino in na 18 slovenskih padalcev-radiotelegrafistov, ki so jih britanski zavezniki v drugi svetovni vojni izurili v Afriki in med leti 1943-44 s padali spustili na naše kraje, da bi krepili vrste tistih, ki so se borili proti okupatorju. Kar pa se je z njimi in s spominom nanje zgodilo po vojni, je zapisano na tabli, ki stoji na pročelju Fakinove domačije v Škrbini, kjer je bil doma po vojni umorjeni padalec Miloš Adamič: "...in zaradi vojnih dogodkov in povojnih zmot so žrtvovali življenje za slovensko domovino". Skoraj vsi tedanji slovenski padalci so se namreč pridružili partizanom, a jih je OZNA v svoji revolucionarni logiki kmalu prištel kar med sovražne agente in jih zapisala smrti. Tudi letos se je na dan, ko se Britanci spominjajo svojih padlih v

prvi svetovni vojni, velika množica zbrala na tem kraškem robu, ravno pred spominsko ploščo, da bi počastila spomin na naše junake. Poleg preživelih padalcev, svojcev, soborcev, častne straže slovenske vojske, domačinov in drugih udeležencev že vrsto let sodelujeta na svečanosti v Škrbini tudi britansko in ameriško veleposlaništvo v Sloveniji. Za proslavo pa skrbita vaška Krajevna skupnost in Občina Komen. Ravno župan občine Komen, Uroš Slamič, je v svojem pozdravnem nagovoru hudo obsodil zamolčanje usode naših padalcev: pomanjkanje poguma, da bi osvetlili to temno stran naše zgodovine, je očitno še danes. Župan je s tem v zvezi kritično presodil slo-

vesnost ob 60. obletnici prve slovenske vlade, ki je bila spomlad v Ajdovščini. Slavnostni govornik, zunanji mi-

poslanik VB v Sloveniji Tim Simmons, obrambni in vojaški ataše veleposlaništva ZDA podpolkovnik Keith Harrington ter član skupine padalcev

Ciril Kobal, ki je govoril v imenu štirih preživelih. Pred mikrofonom je stopil tudi v Trsu živeči upokojeni angleški častnik in medvojni pripadnik britanskih misij v Jugoslaviji John Earl, ki je že od nekdaj osrednji pobudnik škrbinske svečanosti.

Sklepni govor je bil prepuščen predsedniku ZZZB NOB Slovenije Janezu Stanovniku, ki je v posrednem odgovoru županu Slamiču odvrnil, "da danes ni čas za polemike, ampak za piete-

to do mrtvih." Stanovnik je poudaril, da je zveza že leta 1995 obsodila takratne dogodke in posmrtno sprejela padalce v svoje vrste. "Sovraštvo nima prihodnosti in tega se moramo zavedati vsi", je sklenil Stanovnik.

Igor Gregori

Foto IG

TKGalerija Odprtje slikarske razstave

Simbolizem Deziderija Švare

Deziderij Švara, najstarejši zamejski likovni ustvarjalec - kot ga je predstavila umetnostna kritičarka Jasna Merku' -, se je z novimi slikami, predvsem pa z novim umetnostnim zagonom in navdihom predstavil občinstvu, ki je v sredo minulega tedna napolnilo TKGalerijo Tržaške knjigarne. "V svojem dolgem likovnem obdobju se je soočil z več ustvarjalnimi cikli. Pričujoče slike sodijo v fazo, ki predstavlja sintezo študijev, katerim sem se posvečal v teh letih. Preučeval sem namreč razne filozofije zahodne, predvsem pa vzhodne tradicije. Tako prve kot druge uporabljajo določene simbole; čutil potrebo, da izrazim njihovo povednost preko estetskega navdiha. Razmišljal sem, da je to najboljši način, da prodrem do 'bližnjega'." Tako nam je povedal umetnik, preden je stopil k umetnostni kritičarki,

Foto IG

ki je v krajši predstavitvi podala prerez njegovega ustvarjanja.

"Likovna pot Deziderija Švare je sprejela izziv časa in prostora ter se postopoma očitno navezovala na okolje, sprva z minimalističnimi marinami, kasneje s snovnostjo kraških motivov in še z barvitimi pri-

zori z Antilov. Osrednje obdobje stroge geometrijske abstrakcije", je še povedala Merkujeva, "postane v luči najnovejših del pomembna etapa strukturalnega zasledovanja prvobitnosti. Slike iz ciklusa Pezsage de l'amie označujejo dalje prehod pogleda iz zunanje v notranji svet."

MILJE Umetniki dveh manjšin

Razstava v galeriji g. Negrinin

Foto Kroma

Umetniki dveh manjšin so se v četrtek minulega tedna že devetič predstavili s svojimi umetninami. Novo razstavo so tokrat postavili v občinski galeriji G. Negrinin v Miljah. Gre namreč za drugi del potujoče pobude, ki se je pričela konec septembra v

Rimu in se bo zaključila decembra na sedežu deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine. Na razstavi, ki je sad evropskih čezmejnih projektov, sodeluje sedem pripadnikov slovenske manjšine v Italiji in prav toliko italijanskih manjšinskih ustvarjalcev v Sloveniji in na Hrvaškem.

STARO MESTO Riccardov slavolok

Nova podoba tržaškega simbola

Sedemmetrski visok Riccardov slavolok iz nabrežinskega kamna, ki je po domnevah zgodovinarjev še edini obstoječi del vhoda v nekdanje obzidje rimske naselbine iz dobe cesarja Avgusta, bo v kratkem dobil zaradi prenovitve trga Barbacan novo razsežnost, ki bo gotovo pripomogla k ovrednotenju stare mestne četrti, kjer bodo prihodnje pomlad na novo zaživele tradicionalne obrtniške dejavnosti.

Foto IG

SV. JUST Hvaležnica slovenskih vernikov

"Jaz sem živi kruh!"

Foto Kroma

"Združeni ob lomljenju kruha" so se slovenski verniki s Tržaškega zbrali pri hvaležnici v nedeljo, 13. novembra, da bi Bogu izrazili svojo zahvalo. Letošnje bogoslužje je bilo še posebej slovesno, saj poteka že 25 let, odkar obhajamo Slovenci hvaležnico v tržaški stolnici. Slovesno pritrkovanje zvonov je letos prvič v zgodovini zadonelo iz zvonika tržaške katedrale in tako obeležilo letošnji verski obred s spomi-

nom na našo kulturno dediščino. Sv. mašo je vodil g. škof msgr. Evgen Ravignani ob somaševanju slovenskih duhovnikov. Svoje misli v pridigi je osredotočil na Kristusove besede "Jaz sem živi kruh" in se simbolično spomnil vseh tistih, ki prinašajo delo svojih rok Bogu na oltar. Besede g. škofa so bile sicer najprej namenjene kmetovalcem, ki se s prinašanjem pridelkov zahvaljujejo Bogu za darove zemlje, vendar iz njegovih misli je bilo

začuti iskreno povabilo vsem vernikom, naj se do Boga obrnejo z zahvalo za vse prejete dobrote, predvsem za dar vere, ki smo jo podedovali od naših očetov. V svoji homiliji je škof omenil tudi pereči problem, ki tare slovensko skupnost v Italiji, in sicer pomanjkanje duhovnikov: Slovenija je skušala v zadnjih desetletjih pomagati pri tem, a tudi tam je vedno manj poklicanih, zato je škof svojo pozornost namenil še najprej slovenskim

družinam, ki naj vzgojijo svoje otroke tudi v duhu krščanskih vrednot, iz katerih bodo morda vzklili novi duhovniški poklici - današnja mladina potrebuje predvsem zgled zdravega in poštenega življenja. S pogumnimi besedami "radujte se v Gospodu" je g. škof navdal prisotne z upanjem, da dnevom žalosti sledijo dnevi veselja in radosti. Tudi verniki so se v svojih prošnjah spomnili vseh trpečih in revnih, družin, mladine in duhovnih voditeljev, med darovanjem pa so g. škofu izročili darove in pridelke, ki jih bo tržaška Karitas razdelila revežem in potrebnim. Ob zaključku sv. maše se je g. Gerdol v imenu Slovenskega

pastoralnega središča zahvalil g. škofu, sobratom duhovnikom in vsem, ki so sodelovali pri hvaležnici. Verski obred so obogatili tudi slovesno petje zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta, otroški pevski zbor Kraški cvet pod vodstvom s. Karmen Koren ter sodelovanje skavtov. Evharistija nas je letos ponovno združila pri zahvalni maši in začutili smo, da smo v skupnem bogoslužju eno skrivnostno telo v Kristusu. **JC**

Obvestila

Župnija sv. Jerneja ap. in CPZ Sv. Jernej v Opčin vabita v torek, 22. novembra, na odprtje razstave Podobe duhovnosti umetnice iz Svetega Križa g. Anice Pahor, ki bo v Zinkovem domu po sveti maši ob 19. uri na praznik sv. Cecilije. Umetnico bo predstavila prof. Magda Samec Škerlavaj. Sodelovala bosta še ljudski pesnik Aleksander Furlan in CPZ Sv. Jernej.

Darovi

Ob dnevu solidarnosti smo prejeli za brate v stiski 275,00 evrov.

Slovenska Vincencijeva konferenca pri Sv. Ivanu se vsem darovalcem iskreno zahvaljuje.

Namesto cvetja na grob daruje Učka v spomin na Ivico Žnidaršič Martelanc 20,00 evrov za Vincencijevo konferenco v Barkovljah.

Redakcija

*Novoga glasa se
z Marjaltzo in
Ivanom Žerjalom
veseli rojstva hčerke
LUCIJE.*

V sredo, 23. novembra, ob 20. uri bo v župnijski dvorani v Nabrežini redna mesečna konferenca.

Prof. Jože Špeh bo predaval na temo

STVARJENJE ČLOVEKA PO BOŽJI PODOBI

Sledita razgovor in nastop mešanega pevskega zbora Francišek B. Sedej, ki ga vodi Mirko Ferlan.

Večer bo sklenila družabnost z običajno zakusko.

Zahvalna nedelja v Bazovici

Priprave na miklavževanje

Kar lepo število ljudi se nas je v nedeljo, 6. novembra, zbralo pri sveti maši. Žene so prinesle številne poljske pridelke in jih postavile pred oltar, na katerem sta bila že kruh in novo vino, ki ju je domači župnik Žarko Škerlj blagoslovil po končani maši. Med mašo sta pela oba pevski zbora, mešani zbor Lipa in otroški zbor Slomšek. Birmanci so nato prebrali berila, prošnje in zahvale po obhajilu. V Slomškovem domu je po končani maši bilo še žrebanje misijonskega srečolova z družabnostjo. V veseli družbi so mladi in manj mladi čakali, če jih bo srečala obiskalica. Kot vedno so bili tudi tokrat nekateri večkrat srečni, drugi pa nobenkrat. Navsezadnje je najbolj pomembno to,

da smo zbrali več prispevkov za uboge in potrebne v misijonih. Iskrena hvala vsem, ki redno hodite v cerkev, ki jo krasite in čistite, berete pri mašah, molite in poje. Hvala tudi vsem, ki so nam pripravili bogato zakusko. Otroški zbor Slomšek se s svojo pevovodkinjo gospo Zdenko Križmančič pridno pripravlja za igrico in s petjem na veselo miklavževanje, ki bo v kinodvorani verjetno kar na predvečer tega dobrega svetnika, v ponedeljek, 5. decembra, ob 17. uri. Lepo vabljeni!

30. obletnica Osimskih sporazumov

Se moramo Osima še bati?

Če so Osimski sporazumi uredili do tedaj odprto vprašanje jugoslovanske zahodne meje, so položaj naše narodnostne skupnosti v Italiji popolnoma prezrli; ali bolje: jugoslovanska pogajalska stran ni uspela iztržiti s strani sogovornikov nič drugega kakor to, da je bil naš manjšinski položaj prepuščen milosti oz. nemilosti italijanske republike. Minuli teden je namreč potekala trideseta obletnica podpisa sporazumov. Nastajali so v katerem mednarodnem okviru, v katerem se zrcalil duh helsinške mirovne konference, ki je jasno in neoporečno zahtevala, naj ostanejo dotedanja meje evropskih držav nedotakljive, kar skratka pomeni: nikoli več vojn na evropskih tleh. Razumljivo je torej, da je na italijansko stran pritiskal svod nje-

Foto IG

Foto IG

nih zahodnih zaveznikov, ki je tudi v luči morebitnega spopada z državami podpisnicami Varšavskega pakta želel imeti neoporečnost vzhodne meje Atlantskega pakta na italijanskih tleh. Ker pa je italijanska stran vedela, da se bo s podpisom Osimskih sporazumov dokonč-

no odrekla nekdanji coni B, so pogajanja potekala izključno na jugoslovanskih tleh in v strogo zaupnem okolju, da ne bi razvnela duše nekaterih svojih krogov, ki bi v podpisu gotovo uvideli izdajo svoje države do - tako pravijo! - krivice, ki je bila njim storjena po vojni. Minuli teden je tako na Tržaškem kot tudi onkraj meje

bil govor o tej diplomatski potezi, ki ima s svojim nabojem še danes sposobnost sprožanja številnih kritik tako med Slovenci kot tudi med tržaškimi italijanskimi krogi. Osimski sporazumi so bili iztočnica za predavanja in debate večera DSI, srečanja, ki ga je priredila Lista za Trst - katere nastanek je neposredno vezan na razplet Osimskih pogajanj - in mednarodnega simpozija, ki sta ga priredila Univerza na Primorskem - ZRS in SAZU v Ljubljani in Kopru. Med vsemi izsledki, ki so jih izvedeni v treh priložnostih podali, gre menda omeniti mnenje staroste Liste za Trst Gianfranca Gambassinija, ki je bil v letih po Osimskem sporazumu med drugim prepričan, da bo "bojevita slovenska manjšina na Krasu" lahko postala prijateljsko nagnjena zaledje Jusoslavlje v primeru napada na Italijo... Ali se moramo Osima bati tudi pod skupno evropsko streho? **IG**

POGOVOR Kraški ovčarji

Turneja po Argentini in Urugvaj

Kraški ovčarji so se vrnili z daljše turneje po Argentini in Urugvaj, ki so jo izvedli s podporo Urada za izseljence pri deželi F-Jk, občine Cervignano in drugih sponzorjev. Projekt so na pobudo videmskega benda Arbe Garbe oblikovali štiri skupine iz naše dežele (ena za vsako pokrajino) in gost iz Lombardije. Gorico so zastopali Kosovni odpadki, Pordeon 3 allegri ragazzi morti, Tržaško pa Kraški ovčarji. Člana benda Aljoša Saksida in Izток Cergol sta nam zaupala nekaj vtisov o nepozabni izkušnji.

Štirideset glasbenikov, petnajst koncertov na širokem območju, stiki s kulturnimi in političnimi predstavniki. Kdo je koordiniral velikopotezni projekt?

A: Za koordinacijo nastopov in potovanja so skrbeli član skupine Arbe Garbe in dva argentinska gostitelja. V glavnem smo bili vedno skupaj. Na koncertih je vsaka skupina imela samo-

stojno točko; pred nastopi smo žrebali vrstni red.

Poleg uradnega delovnega koledarja ste odtrgali nekaj časa za slovenske izseljence. So bili to vaši prvi nastopi za društva rojakov v tujini?

A: V prejšnjih letih smo igrali pri zamejcih v Avstriji, prvič pa smo se podali na tako dolgo potovanje, da bi obiskali izseljence. V ta namen smo poleg skupnih koncertov organizirali štiri samostojne nastope za Slovence: v Montevideu in v Buenos Airesu. V argentinski prestolnici smo igrali v Slomškovem domu, kjer prizadevno skrbijo, da se že predšolski otroci naučijo govoriti slovensko, in v znanem društvu Triglav, kjer sta nam prislunila tudi tamkajšnja zadnja dva živeča partizana, s katerima smo v družabnem delu zapeli nekaj partizanskih pesmi. V Buenos Airesu smo se tudi udeležili Festivala izseljenca, na katerem smo zastopali Slovenijo.

Kaj pa o neposrednih stikih s tamkajšnjimi Slovenci?

I: Društva so včasih mešane narave: nekateri člani ne govorijo dobro slovensko, ali prihajajo iz drugih krajev, vsi pa so bili zelo odprti in prijazni. V Montevideu smo srečali starejše Slovence, ki so bili zelo zadovoljni z našim obiskom. Ko smo igrali, so plesali in peli z nami in so bili posebno ganjeni, ko so poslušali narodne pesmi. V Buenos Airesu pa so bolj vajeni obiskov. Društvo Zedinjena Slovenija ima zelo bogato kulturno dejavnost, veliko stikov in gostovanj. V družabnih trenutkih smo govorili z njimi o skupnih poznanstvih, o njihovih aktivnostih, o zgodovini.

Na turneji ste poleg vašega tradicionalnega repertoarja izvajali še druge glasbene žanre.

A: Delno smo se prilagodili željam izseljencev, zato smo večkrat igrali narodne pesmi v naši priredbi, narodno-zabavne skladbe in slovenske popevke. To se je dogajalo predvsem, ko smo igrali v slovenskih druš-

vih, kjer se nam je publika pridruževala s petjem. Na koncertih uradnega dela turneje pa smo v glavnem predstavljali naš značilni balkanski repertoar s kakšnim dodatkom.

Kako je sprejemala vaše nastope argentinska publika?

I: Argentinci dobro poznajo balkansko glasbo. Kusturica je gostoval kar štirikrat v Argentini, kjer je zelo znan in priljubljen. Domačini so bili navdušeni, plesali so, se zabavali in spraševali po našem cd-ju. Prijetno me je presenetilo, da se argentinska mladina zelo zdravo zabavati, pije zelo malo in je

bolj sproščena.

S turnejo je bila povezana tudi dobrodelna akcija.

A: Za koncerte ni bilo vstopnine; prostovoljni prispevki pa so šli v dobrodelne namene. Tudi mi smo sodelovali pri tem, nekajkrat pa se nismo udeležili skupnih nastopov, da bi izkoristili čas za izvenprogramski srečanja s slovenskimi društvi.

Argentina je za nas Evropejce dežela tanga...

I: V Argentini je tango pravzaprav ples za starejše ljudi ali šov za turiste. Vem, da se ljudje v nekaterih krajih zbirajo na trgih in plešejo, mi pa tega nismo vi-

življenja, ne nazadnje z njihovo kuhinjo...

Ko se boš spominjal turneje po Južni Ameriki, boš najprej pomislil na...

A: Narava bo ostala najmočnejši vtis: puščava med Cordobo in Mendoza, meja med Argentino in Urugvajem, obširnost Buenos Airesa.

I: Mislil bom na odlične rezke in na pustolovščine, ki smo jih doživeli med potjo. Vsak dan so se dogajale res nevsakdanje stvari. Poleg tega ne bom pozabil na ogromne razsežnosti, ki jih nisem vajen.

Gostovanje cerkvenega mešanega pevskega zbora "Anton Jobst" iz Žirov na Ziljski Bistrici Spomin na skladatelja in organista Antona Jobsta (1894-1981)

Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik v Celovcu v letu 2005 v sklopu evropskega sklada Interreg IIIA-SPF izvaja Čezmejni projekt z občino Žiri in Muzejskim društvom Žiri. Muzejsko društvo Žiri upravlja muzej, ki je trenutno v prenovi, v prenovljeni stavbi pa naj bi imela svoj prostor tudi spominska soba Antona Jobsta, ki je bil rojen na Zilji, vse svoje življenje pa je kot skladatelj in organist deloval v Žireh.

V sodelovanju inštituta Urban Jarnik in občine Žiri je v nedeljo, 16. oktobra 2005, cerkveni mešani pevski zbor "Anton Jobst" v farni cerkvi na Ziljski Bistrici sooblikoval sveto mašo s pesmi Antona Jobsta. Zbor Anton Jobst se po njem imenuje od leta 1994, poje pri mašah in ob raznih drugih priložnostih, v prvi vrsti pa se trudi, da ne bi šla v pozabo dela iz sakralnega opusa Antona

sletnega poslal v orglarsko šolo v Ljubljano. Po končani šoli se je Jobst še naprej izpopolnjeval v glasbi pod mentorstvom skladatelja Stanka Premrla. Oktobra leta 1912 je nastopil službo organista v Žireh. Čeprav je bil prepričan, da v Žireh ne bo ostal, se je potem izkazalo, da je bila to s kratkimi prekinitvami njegova prva in zadnja služba. Ostal je predvsem zaradi prijaznega sprejema domačinov, mešanega pevskega zbora, ki je že obstajal,

pri njem dobil tudi prve osnove o orglah, nova znanja pa je potem nabiral na isti Orglarski šoli v Ljubljani, kot že davno pred njim Anton Jobst. Ob Jobstovi upokojitvi je takratna Republiška komisija za socialno zavarovanje umetnikov, ki ji je predsedoval ugledni slovenski in tudi v mednarodnih krogih uveljavljeni muzikolog in akademik dr. Dragotin Cvetko, priznala, da "zavzema vidno mesto med našimi skladatelji poljudnega

v Žireh, pokopali so ga na pokopališču na Dobračevi. Ziljskemu rojaku Antonu Jobstu so Žiri postali nova domovina. Bil je nepogrešljiv del glasbenega življenja v Žireh in postal je Žirovec. Vendar so Žirovci skupaj z njim ohranjali tudi spomin na njegov rodni kraj na Zilji, ki so ga ob gostovanju na Zilji tudi obiskali.

V farni cerkvi na Brdu je bila popoldne svečanost, ki so jo oblikovali zbor Anton Jobst iz Žirov in domačini, ki so gostom predstavili ziljske pesmi. Povsem ganljivo je bilo srečanje pred Kopičevovo hišo na Brdu, kjer je Anton Jobst bil rojen. Tam so Žirovci zapeli tudi Jobstovo najljubšo pesem in ga s tem vrnilo v spomin domači hiši in domačemu kraju. Gostje iz Žirov so ob srečanju izrekli željo, da bi njegova rodna domovina Koroška Jobstova dela prav tako sprejela kot svoja, tako kot so ga

kot svojega sprejeli Žirovci. Gostovanje zbora Anton Jobst na Zilji so omogočili fari Bistrica na Zilji in Brdo, SPD Zila in Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik v sodelovanju z občino Žiri ter Muzejskim društvom Žiri. Organizatorji gostovanja in pevci zbora so ob slavnostnem kosilu v gostilni "Stara pošta" na Ziljski Bistrici sklenili prijateljske vezi, ki tudi po koncertu ne bodo prekinjene. Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik pa je ob srečanju pripravil informativno brošuro o Jobstu, ki jo lahko dobite na inštitutu Urban Jarnik.

in zaradi mogočnih orgel, ki so jih postavili v novi župnijski cerkvi leta 1914.

Rojak Anton Jobst z Zilje je bil gonilna sila glasbenega življenja v Žireh. Vodil je tako rekoč vse pevske zборе, bil kapelnik pihalnih godb in glasbeni učitelj mladim Žirovcem. Po drugi svetovni vojni je bil tudi glasbeni učitelj na gimnaziji in na glasbeni šoli. Vse od prihoda v Žiri, oktobra 1912, je bil Anton Jobst predvsem in najprej organist. Anton Čadež, ki je po smrti Antona Jobsta prevzel mesto organista in vodenje zbora, je bil Jobstov učenec, saj se je pri njem učil harmoniko in klavir in

značaja. Njegova dela se odlikujejo s svežino inovacije, z barvito harmonsko zvočnostjo in so oblikovana z velikim okusom." S tem je skladatelj Jobst dobil umetniško in moralno zadoščenje.

Njegov ustvarjalni opus je precej obsežen in obsega preko 500 doslej evidentiranih kompozicij, ob njih pa je še 109 neraziskanih skladb, oziroma tistih del, ki so se v tem času izgubila. Kljub številčnim podatkom, ki v marsičem govorijo v prid posvetnim delom, pa je bil Jobst, predvsem in najprej cerkveni glasbenik, skladatelj in organist. Umril je 11. julija 1981

Martino Piko-Rustja

Vprašanje dvojezične topografije

Rupel za internacionalizacijo

Zunanji minister Dimitrij Rupel se je v današnjem pogovoru za Koroški radio strinjal s pozivi po internacionalizaciji vprašanja dvojezične topografije na avstrijskem Koroškem. Ob tem je sicer poudaril, da si Slovenija želi dvostranske rešitve tega vprašanja. Rupel je menil, da je avstrijska vlada v zvezi z reševanjem tega vprašanja naredila nekaj dobrih potez, pri čemer je omenil konferenco konsenza, ki jo je sklical avstrijski kancler Wolfgang Schuessel. Ob tem je obžaloval, da so imele te poteze le malo učinkov.

Pri dvojezični topografiji na avstrijskem Koroškem gre po Ruplovem mnenju že za kronično vprašanje, o katerem ni več mogoče govoriti neprisadeto. Zato bi bilo to vprašanje treba dati "ad acta". Zunanji minister pri tem ni mogel napovedati, kdaj bi bilo to vprašanje mogoče rešiti.

Zunanje ministrstvo si po Ruplovih besedah želi dobrih odnosov in dobrega sodelovanja z Avstrijo na ravni EU, saj državi sodelujeta pri mnogih projektih. Slovenija želi to nadaljevati, kar pa ne sme biti ovira pri načelnem odnosu države do problematike slovenske manjšine v Avstriji. Pri avstrijski kolegici Ursuli Plassnik je tako Rupel po lastnih navedbah večkrat

rat poudaril, da se ima Slovenija za naslednico Avstrijske državne pogodbe in da od nje ne more odstopiti. Slovenija bo zato tudi vedno zagovarjala manjšino. Zunanji minister je sicer opozoril na problem neenotnosti znotraj slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Ta po njegovem mnenju daje avstrijskim oblastem možnost, da izigravajo ene proti drugim, kar za manjšino ni dobro. Zato se je zavzel za oblikovanje zastopstva vseh Slovencev v Avstriji. Spomnil je tudi na obstoj sedaj samostojnega vladnega urada za Slovenijo v zamejstvu in po svetu, ki "ureja promet" med Slovenijo in manjšino.

Rupel je za Koroški radio spregovoril v okviru obiska vlade na Koroškem, kjer se je srečal tudi z župani in predstavniki obmejnih občin ter z njimi govoril tudi o položaju slovenske manjšine v Avstriji.

Afera okoli Knežjega kamna

Premestitev na sedež koroške deželne vlade

Knežji kamen bodo iz deželnega muzeja na avstrijskem Koroškem premestili na sedež koroške deželne vlade. To je danes sporočil koroški deželni glavar Joerg Haider. "Korošice in Korošci naj imajo priložnost, da si vsak čas lahko ogledajo ta zgodovinsko tako pomembni koroški pravni spomenik," je menil Haider in dodal, naj bi to bila tudi spodbuda, da se prebivalci bolje seznanijo z zgodovino Koroške.

Knežji kamen, ki je zaradi namere Banke Slovenije, da ga upodobijo na slovenskem evro kovancu za dva centa, na avstrijskem Koroškem postal predmet političnih razprav, je doslej bil na ogled v predverju koroškega deželnega muzeja. Kot sta danes poudarila deželni glavar Haider in njegov namestnik ter referent za kulturo Martin Strutz, je "enkratni koroški pravni spomenik" v lasti dežele Koroške. Odslej naj bo zato prosto dostopen tudi širši javnosti. Kot sta Haider in Strutz še poudarila, je Koroška "najstarejša zgodovinsko-politična individualnost" med avstrijskimi zveznimi deželami in je že leta 976 postala samostojna vojvodina.

Knežji kamen je obrnjen glavič rimskega stebra. Na njem so v slovanski državi Karantaniji ustoličevali kneze v obredu, v katerem je novi knez prejel oblast iz rok svobodnega slovenskega kmeta, tako imenovanega

koseza. Obred se je kasneje nadaljeval tudi v vojvodini Koroški. Zadnji obred v slovenskem jeziku je potekal leta 1414, ko je tedanji knez in vojvoda Ernest Železni dejal slovenskemu kosezu: "Kmet, ne razumem tvojega jezika." Do 19. stoletja je knežji kamen stal v bližini cerkve pri Krnskem gradu, nato ga je kupilo Zgodovinsko društvo za Koroško, ki ga je v začetku 20. stoletja prodalo koroškemu deželnemu muzeju.

Zaradi načrtovane upodobitve knežjega kamna na slovenskem evro kovancu za dva centa je koroška deželna vlada 25. oktobra

sprejela resolucijo. V njej je pozvala avstrijsko zvezno vlado, naj v dvostranskih pogovorih poskrbi, da bi se Slovenija odpovedala nameri, da bi "osrednji simbol koroške deželne zgodovine" uporabila na plačilnem sredstvu, ki ga bo izdala Slovenija in bo uporabno po vsej Evropi.

Drnovšek in Fischer soglašata Probleme manjšine mora rešiti Dunaj

Slovenski in avstrijski predsednik Janez Drnovšek in Heinz Fischer sta po pogovorih v Bilčovsu na avstrijskem Koroškem izrazila upanje, da bo Avstrija sama uredila nerešena vprašanja v zvezi s slovensko manjšino v Avstriji. Pogovore sta predsednika ocenila kot "dobre in koristne". Dr-

novšek je v izjavi po pogovorih še dejal, da so bila nekatera odprta vprašanja, s katerimi se sooča slovenska manjšina v Avstriji, v zadnjem času že pozitivno rešena ter izrazil željo po rešitvi preostalih vprašanj (dvojezične krajevne napise).

Glede internacionalizacije koroškega manjšinskega vprašanja

je Drnovšek dejal, da ima slovenska manjšina pravico, da se obrne na Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourg, če do rešitve ne bi prišlo v "doglednem času".

Avstrijski predsednik Fischer pa je v zvezi z internacionalizacijo vprašanja slovenske manjšine zavrnil, da Avstrija to vprašanje lahko uredi tudi sama. Ob tem je dodal, da bi bilo za vse vpletene strani koristno, če bi rešitev "te-

meljila na čim širšem konsenzu." Fischer je izrazil prepričanje, da pomeni obdobje doglednega časa do leta 2009. Po Drnovškovem prepričanju mora vprašanje "doglednega časa" presoditi manjšina sama. Slovenski predsednik ima zaupanje "v avstrijske institucije, saj je ustavno sodišče že objavilo odločbo, v avstrijsko vlado, ki si prizadeva za rešitev, in tudi v svojega avstrijskega kolega". Srečanje sta izkoristila tudi za izmenjavo mnenj o temah in vprašanjih, ki bodo v ospredju avstrijskega predsedovanja Evro-

pski uniji v prvi polovici leta 2006.

Slovenski in avstrijski predsednik sta govorila tudi o razmerah na Zahodnem Balkanu, največ pozornosti pa sta posvetila vprašanju Kosova. Fischer je glede tega menil, da je sedaj napočil odločen čas za posvetovanja o prihodnjem statusu te pokrajine. Slovenski in avstrijski predsednik sta odgovorila tudi na vprašanje o zapletih okoli načrtovane upodobitve knežjega kamna na slovenskem evro kovancu za dva centa. Drnovšek je glede tega dejal, da "nihče, ki je razumen, ki ima vsaj nekaj soli v glavi, ne bo mislil, da ima Slovenija pretenzije do Avstrije." Obe državi pa imata skupno zgodovino, ki ni bila samo negativna. "Negativna so bila samo posamezna obdobja," je še pojasnil Drnovšek. Fischer je glede razprave o knežjem kamnu sicer potrdil, da naj bi se oba predsednika strinjala, da to ni vprašanje, o katerem naj bi razpravljala predsednika držav, temveč bi morali o tem razpravljati vladi.

Na dnu...

Pričevanje

Ujeta na Korziki (4)

4. Zatišje pred nočnim spopadom

Popoldne so se protestnikom pridružili še dijaki, ki so končali pouk. Fantje pa tudi dekleta. Zanje je bilo vse skupaj predvsem zabavno, demonstrantom pa so prišli prav zato, ker so vedeli, da žandarji ne bodo šli v akcijo, dokler so med njimi tudi mladoletniki. Na ulicah je bilo ves čas vroče in napeto, kljub temu pa se ni zgodilo nič posebnega. Še najbolj aktivni so bili fotografi in snemalci številnih medijskih hiš, ki so prežali za dobrimi kadri. Med brskanjem za kakršnimi koli informacijami sva izvedela tudi, da so nočitvene kapacitete v mestu že skoraj stoodstotno zasedene, zato sva se odločila poiskati nekoliko cenejše prenočišče. Na srečo sva ga dobila v hotelu Riviera, le nekaj deset

metrov stran od pristanišča in "kriznega žarišča". V zadnji prosti sobi, za katero sva plačala 50 evrov, ni bilo predmeta, ki ne bi pričal o dotrajanosti, pogled sko-

zi okno na notranje dvorišče pa nama je odkrival takšno zanemarjenost, da sva kar takoj zaprla polkna in se zadovoljila z umetno svetlobo. Možakar na recepciji je bil prijazen, predvsem pa je zelo dobro govoril italijansko. Tudi nje sva zasula z vprašanji o aktualnem stanju in razlogih, ki so do tega pripeljali. Povedal nama je,

da je omenjeno ladijsko družbo, ki je bila dolgo v državni lasti in je bila pred leti zaradi vse slabšega poslovanja že deložna močne finančne injekcije, vlada pred časom prodala zasebniku, ki skuša firmo sanirati tudi z odpuščanjem presežnih delavcev.

"Temu so se mornarji in vsi ostali zaposleni v omenjeni družbi odločno uprli, pri čemer so jih podprli tudi številni drugi sindikati, tako da je nastal cel "konfizion". Na celini gre za spor med Parizom in pristanišči ob obali mediteranskega morja, tu, na Korziki pa so se sindikalistom pridružili tudi nacionalisti, ki izkoristijo vsako priložnost za pozivanje k neodvisnosti otoka in odcepitve od Francije," je še razložil možakar. Tudi on ni hotel napovedati, kdaj se bo vse skupaj umirilo, povedal je le, da mora v soboto v Nico in da ni najbolj prepričan o tem, da bodo ladje

takrat že plule.

"Danes je sredo, madona. Srčno upam, da se moti," sem si mislil. Jani pa sem rekel, da blokada zagotovo ne bo trajala tako dolgo. Potem ko sva poskrbela za prenočišče, sva šla spet ven, kjer pa se ni dogajalo nič novega. Center

je bil še vedno blokiran. Žandarji na enem koncu, demonstranti na drugem, v neke vrste simbiozi na daljavo. Že nekaj ulic stran je bilo življenje povsem normalno.

/ dalje
Nace Novak

Potopis

Ahrntal - Val Aurina, najsevernejša dolina v Italiji (4)

Ob sestopu sva naletela na trojico navdušenih planincev iz Rima, ki so prav tako kot mi tisti dan nameravali osvojiti vrh Picco dei Tre Signori. Naposled pa so prišli le do

no bleščalo sonce, tako da se je sneg skoraj povsod stopil, v koči in pred njo pa se je trlo enodnevnih izletnikov, ki so si privoščili enodnevni izlet do koč. Na skupnem ležišču v koči se je medtem

Vetta d'Italia. Tudi tokrat pa nam vreme ni bilo preveč naklonjeno. Dolino je namreč začejala ovijati gosta megla, ki nas je prikrajšala za lep razgled z vrha Vetta d'Italia. Kot že rečeno, je italijansko ime za vrh skoval Tolomei leta 1904, po vrhu teče meja med Italijo in Avstrijo, tik pod njim pa na italijanski strani ležijo ruševine manjšega zavetišča Capanna D'Annunzio. Na vrhu ni nobene sledi o kakem mejniku med Italijo in Avstrijo, pa tudi nobenega napisa v italijanščini. Na bronasti plošči, na kateri je upodobljen tirolski orel, piše samo nemško ime vrha, zraven pa še "Mitten in Tirol". Planincu se torej veliko bolj zdi, da se nahaja v osrčju Tirolske kot pa na vrhu Italije. Res škoda, da nam vreme tiste pol ure ni bilo naklonjeno. Ko smo že sestopili z vrha, se je megla že začela redčiti in je vrh naposled le pokukal iz nje. Po pobočju do-

line vodi lepa pešpot, ki ji je ime Via della Vetta d'Italia - Lausitzer Weg in ki se drži vedno podobne nadmorske višine.

Na tej poti leži pod prelazom Passo dei Tauri - Krimmler Tauern Paß istoimenska kočica Rifugio Vetta d'Italia - Krimmler Tauern Hütte, ki pa ni namenjena planincem, saj je ne upravlja CAI ali AVS (Alpenverein Südtirol). Poslopje je namreč last finančne straže, ki v dolini opravlja tudi naloge gorske reševalne službe. Pred desetletji je tudi ta kočica služila vojaški posadki, ki je nadzorovala višje ležeči prelaz. Danes je večino leta zaprta, le kaka dva tedna v letu kak ducat oficirjev in finančnih stražnikov tam preživlja poletni oddih. Ob našem prihodu je bila kočica odprta, klopi in mize okoli nje smo izkoristili za krajši obed. Koča finančne straže Rifugio Vetta d'Italia je tudi eden od redkih krajev, kjer v dolini plapolata italijanska zastava, nad katero pa južni Tirolci po besedah finančnega stražnika iz Bocna kar precej negodujejo.

Štiridnevni potep po dolini Aurina se je končal s sestopom v dolino med križci turistični vrvež. Vsem, ki bi si želeli kdaj obiskati Val Aurino in se povzpeti na kategera izmed njenih vrhov, želim obilo planinskih užitkov in veliko sreče z vremenom!

/ konec
Primož Šturman

2911 metrov visoka Vetta d'Italia - Klockerkarkopf

točke, kamor sva s sopotnikom prišla midva, saj je bilo ponekod tudi štirideset centimetrov snega, ki so marsikje popolnoma prekrili kako manjšo razpoko. Ob najini vrnitvi v kočico se je nad doli-

že nabralo nekaj planincev, ki so v koči nameravali prespati naslednjo noč. Bili so iz Trenta, Benetk, pa tudi iz Nemčije. S skupnico iz Trenta smo naslednje jutro krenili proti vrhu

rolske kot pa na vrhu Italije. Res škoda, da nam vreme tiste pol ure ni bilo naklonjeno. Ko smo že sestopili z vrha, se je megla že začela redčiti in je vrh naposled le pokukal iz nje. Po pobočju do-

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Extra omnes

Kardinali, ki se zbirajo v Sikstinski kapeli pod Michelangelovo Poslednjo sodbo. Vatikanska nepropustnost in odrešilni: "Nuntio vobis gaudium magnum. Habemus papam." Wotila si je prislužil naziv papeža komunikacije. Tudi Ratzingerja so po nastopu najvišje funkcije v cerkveni hierarhiji dobro izučili komunikacijskih ved, kljub temu da je kot kardinal veljal za teologa in filozofa, ki mu je komunikacija dokaj tuj pojem. Cerkev si je prav v obdobju Janeza Pavla II. nadela izrazito nov plašč komunikativnosti in spektakularnosti. Kljub temu so strogi predpisi, ki veljajo ob posebnih priložnostih, ko se vsi kardinali zberejo skupaj v Sikstinski kapeli, še vedno popolnoma veljavni. Konklave je vendarle konklave. Cum clave, torej zaklenjen s ključem. Gre za skrbno varovan obred, za neznanost tudi za našo z mediji nabito družbo. Vse od trenutka, ko je izza Sikstinskih vrat izrečen Extra omnes, ukaz vsem, ki ne nosijo kardinalskih oblačil, naj zapu-

stijo prostore konklave, do tako pričakovanega belega dima, se Sikstinska kapela spremeni v najbolj skrivnosten kotiček sveta. Živimo v obdobju, ko je ažurnost informacije velika dragocenost, informacija sama na sebi je suho zlato. In pomislite, koliko je vredna vsaka informacija o poteku konklave. Kardinali se pred razglasitvijo Extra omnes namreč obljubijo med drugim, da bodo kot skrivnost skrbno varovali vsako informacijo, ki je povezana z izvolitvijo novega papeža in z dogajanjem med konklavom, ter da te obljube ne bodo prelomili ne med glasovanjem, ne po zaključku postopka za določitev novega papeža. No, po letošnjem konklavu se je zgodila nenavadna pogruntavščina. Da ne bo pomote, nič kaj takega, kar lahko spominja na apokaliptično vizijo o konklavu, ki jo v Angelih in demonih prinaša Dan Brown in ki izvolitev novega papeža spremeni v reševanje sveta pred bombo

iz antimaterije in pred spletkarskim "krožkom" starodavne framaonske združbe. Seveda, pogruntavščina je bila neprimerno manj fiksijska. V zadnji številki geopolitične revije Limes (založnik je L'Espresso) je izšel zapis, ki povzema dnevnik enega izmed udeležencev konklave. Zadeva je predvsem zaradi svečane zaobljube vseh kardinalov dokaj nenavadna. Očitno je eden od visokih cerkvenih dostojanstvenikov obljubo prelomil. Novinar, ki je zapis pripravil, svoje vire opravičuje, češ da so s svojo neposlušnostjo naredili veliko uslugo zgodovinarjem. Izdaja informacijo po zaključku konklave po njegovem ni tako huda, kot bi bila med samim postopkom. Gre za eno plat medalje: zgodovinsko je zapis res zanimiv in koristen, ker kaže na razmerja moči znotraj cerkvene hierarhije. Novinarsko gledano, odlična zgodba. Iz nje izhaja, da kardinal Rat-

zinger ni imel nikoli prave konkurence in da so bili njegovi tekmeči Carlo Maria Martini, Camillo Ruini in Dionigi Tettamanzi dejansko brez možnosti že od vsega začetka. Dokaj šibka opozicija Ratzingerju se je koagulirala okoli buenosaireskega nadškofa Bergoglia, ki pa ni zdržal več kot tri glasovanja in je pogorel v četrtem. In druga plat medalje? Verodostojnost zapisa. Kljub zagotovitvi o resničnosti podatkov in informacij, ki jih navaja avtor zapisa, vaticanist na drugi mreži RAI Lucio Brunelli, temelji preiskovalna zgodba na anonimnih virih, ki so v novinarstvu popolnoma legitimni in potrebni, a hkrati puščajo za sabo nejasne sledove in odprta vrata za napihovanja novinarjev samih in (bolj ali manj) rahla usmerjanja uredništva glede na politično linijo časopisa. Novinarstvo navsezadnje živi od velikih novic in od tega, kako jih novinarji podajajo. Gre torej za to, če in koliko bomo novinarju verjeli.

Andrej Černic

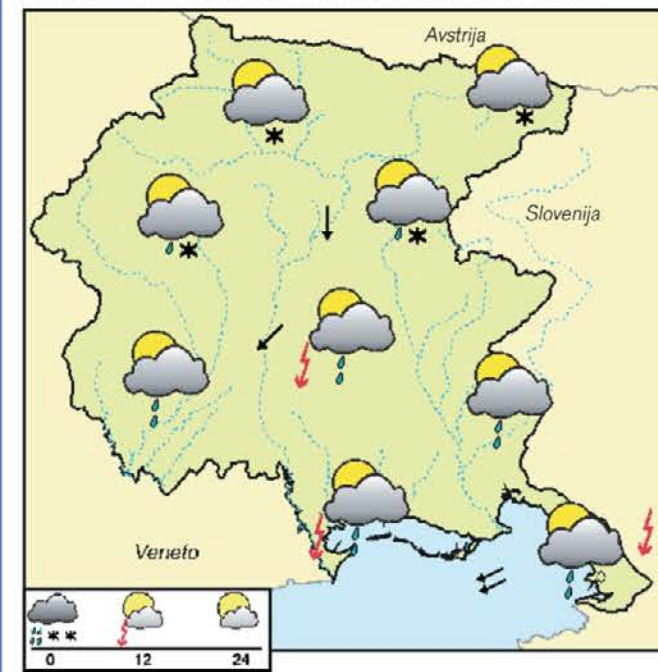
Vremenska napoved ARPA-OSMER za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

Nad našo deželo bo postopno začel dotekati zelo hladen severni zrak.

ČETRTEK, 17. novembra 2005:

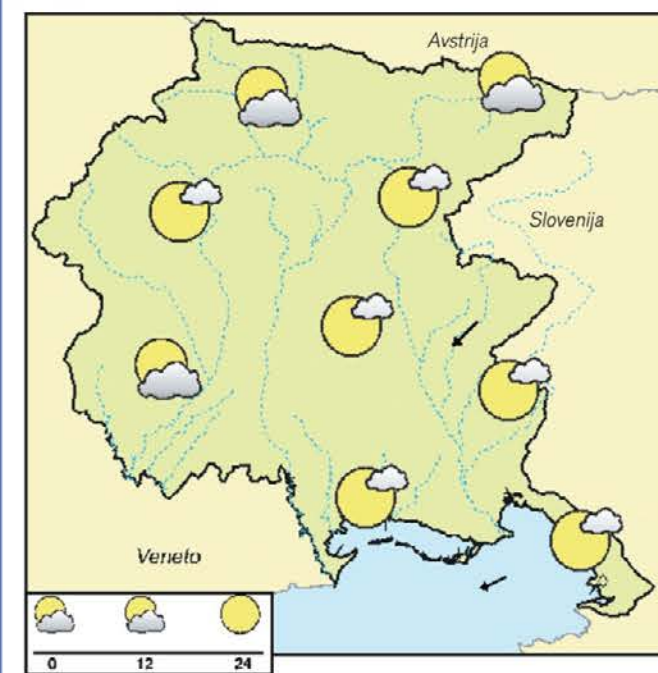
Dopoldne bo večinoma pretežno oblačno s padavinami, na obali in v ravninskem pasu bodo možne nevihte. Meja sneženja bo na višini med 800 in 1000 m. Čez dan se bo vreme postopno izboljšalo in delno razjasnilo, najprej v Karniji. Na obali bo zapihala močna burja, v severnejših predelih pa močan severni veter. Zvečer bo hladno.

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	2/5	4/7
Najvišja temperatura (°C)	12/15	12/15
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)		2
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)		-4

PETEK, 18. novembra 2005:

Zmerno oblačno bo ali spremenljivo. Pihala bo burja, ki bo močnejša v jutranjih urah in bo čez dan oslabela.

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	0/4	2/5
Najvišja temperatura (°C)	9/12	8/11
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)		0
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)		-8

OBETI:

Spremenljivo bo, še bo pihala burja. Občutno se bo ohladilo.

Deželna meteorološka opazovalnica F - Jk

www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel. 0432 934111

POGOVOR Tina Maze

"Srečna sem, da me uvrščajo ob bok najboljšim slovenskim smučarkam. To pa mi ni dovolj."

"Ti-na, Ti-na, Ti-na" je splošno uveljavljeno vzklikanje, ki že nekaj let, posebej še v lanske sezoni, odmeva na zasneženih strminah najbolj znanih svetovnih smučišč. Slovenija je v mladi in "luštčani" Črnjanki prepoznala naslednico mojstric slovenskega belega cirkusa, ki so v osemdesetih in devetdesetih zelo pogosto mešale štrene najbolj uveljavljenim smučarskim damam in se uvrščale visoko med žensko smučarsko elito. Za Tina Maze je bila sezona 2004/2005 izredna, saj jo je izstrelila med zvezde in jo okitila z lovorjegovim vencom mednarodne medijske popularnosti. Izrednega pomena za Tina in vse njene navijače je bil seveda veleslalom na Pohorju januarja letos. Tina je postala Zlata lisička in pred domačo publiko stopila na najvišjo stopničko zmagovalnega odra. Letošnja sezona se je kljub vse prej kot rožnatim napovedim začela z novo zmago v Söldnu. S prvim mestom je Tina takoj opozorila vse tekmovalke nase in tako potrdila svojo kandidacijo za mesto med junakinjami letošnje sezone in Zimskih olimpijskih iger. Zmotili smo jo med kondicijskimi pripravami pred nadaljevanjem sezone. Tina se je prijaz-

no odzvala in poklepetala z nami.

Za mnoge je bila tvoja zmaga na prvi letošnji veleslalomski preizkušnji v Söldnu pravo presenečenje. Javnost in mediji so govorili, da še nisi v pravi formi, ti pa si z nasto-

pom te očitke zavrnila.

Ja, res je. Veliko se je pisalo o tem, da nisem v pravi formi. Tudi sama sem se zavedala, da nisem še stoodstotno v idelanih pogojih za tekmovalno preizkušnjo. Kar so mediji torej pisali, sem tudi jaz čutila. Stanje se je spremenilo šele kaka dva dneva pred tekmo. Smuka je bila neprimerno boljše, že sami občutki so bili čisto drugačni. Bolj se je tekma približevala, bolj sem se začela zavedati dejanskih možnosti za dober rezultat. No in tako je bil izkupiček izreden, kljub temu da pred tekmo sem smučala vse prej kot dobro in zmage nisem pričakovala.

Premagala si šampionke kova Anje Pärson in Janice Kostelič. To seveda ni bilo prvič. Ampak vseeno, kako si to doživljala?

Kot si lahko predstavljate, je vsaka zmaga sladka. To, da sem njiu premagala, je res velik uspeh. Hkrati pa je tudi dokaz, da je vsakdo premagljiv. Ob dobrem spustu in pravi smuki sta premagljivi tudi Janica in Anja. Najbolj pa me je presenetilo, da mi je taka tekma uspela, kljub temu da še nekaj dni pred leto nisem smučala na dovolj dobrem nivoju.

Po uspehih iz lanske sezone in tako dobrem začetku letošnje lahko upravičeno postavimo med Tinine cilje tudi osvojitve malega kristalnega globusa v veleslalomu?

Nedvomno si malega kristalnega globusa v veleslalomu zelo želim. Uspehe pa je treba graditi iz tekme v tekmo. Zato si najprej obetam dobre rezultate čez celotno sezono. Samo ta pot vodi potem do velikih uspehov. Zdaj smo šele na začetku sezone in tudi zato ne morem še ničesar napovedovati, želje po osvojitvi veleslalomskega globusa pa ne morem skrivati.

Kaj pa v skupni razvrstitvi za veliki kristalni globus? Kako visoko meriš na tej razpredelnici?

Skozi sezono bom posamezne tekme skušala izpeljati čim boljše in se tako približati vrhu lestvice.

Kako visoko? Med peterico?

To bi težko napovedovala. Za naskakanje skupne zmage moraš biti dober v vseh disciplinah. To ni tako enostavno. S tega zornega kota mi je bližji veleslalomski mali globus. Za zmago v skupnem seštevku moraš raz-

mišljati res na veliko. Na sporedu imaš cel kup tekem.

Kdo pa so torej tvojem mnenju favoritinje za veliki kristalni globus?

Beli cirkus se je zdaj šele začel in vsakršne napovedi so še preuranjene. V Söldnu se je pokazalo, kdo bo krojil vrh veleslomske razvrstitve. Sedaj bomo moali dobiti podobno sliko tudi za smuk, superveleslalom in slalom. Janica vsekakor spada med favoritke, pa Anja tudi. V razred prvokategoric je treba uvrstiti še nekaj Američank. Tekmo-

valk pa je vsekakor veliko.

Olimpijske igre so prvovrsten izziv za vsakega tekmovalca, tudi za vas smučarje. Kako se pripravljate na skorajšnje Zimske olimpijske igre v Turinu naslednje leto?

Za Zimske olimpijske igre se še nismo začeli posebej pripravljati. Pred tem pomembnim dogodkom je namreč še veliko tekem. Mislim vsekakor, da take priprave ne zahtevajo kakega posebnega obreda. Pred sezono smo dobro trenirali, tako da smo zdaj dobro pripravljene. Kondicijsko moram sicer še nekoliko napredovati, a bom zaostanek nadoknadila v prihodnjem mesecu. Tako da, če se vrnem na Zimske olimpijske igre, posebnih priprav ni. Gremo namreč iz tekme v tekmo.

Slovenska javnost te po lanskem uspehih in letošnjem začetku sezone uvršča med najboljše slovenske smučarke v zgodovini smučarstva na

sončni strani Alp. Postavljajo te ob bok Mateji Svet, Urški Hrovat in Špeli Pretnar. Kako v prvi osebi spremljaš vse to?

Ta priznanja me veselijo. Srečna sem, da me uvrščajo v kategorijo tovrstnih smučark. Še zdaleč pa mi to ni dovolj. Sama namreč rada ciljам na zmage in upam, da mi jih bo v naslednjih tekmah in naslednjih sezonah uspelo nanizati čim več. Upam, da mi bo ta podvig uspel. Sama priznanja in primerjanja z drugimi smučarkami mi uspehov na smučkah ne bodo prinesla. Torej, lepo je vse to slišati, a same besede niso dovolj.

V zadnjih letih si v slovenskem smučanju ti edina, ki dokaj redno zmaguješ. Za slovensko smučarsko gibanje je veljalo prepričanje, da je zašlo v krizo. Misliš, da je Tina Maze recept za premostitev zadnjih let suhih krav?

Iz srca si želim, da bi uspelo tudi drugim puncam. Ana (smučarka Ana Drev, op.ur.) je že v Söldnu izpeljala dobro

punce dobro sezono, čim več uspehov in dobrih uvrstitev, da bomo tako zaprli usta zlobnim novinarjem.

Smo Slovenci torej še vedno narod smučarjev?

Da. A vsakič, ko bo prišel kak slabši rezultat, se bodo časopisni stolpci polnili z argumentiranjem, da je vsega konec, in s podobnimi zgodbami. V življenju ne gre vedno vse po načrtih in tega se zavedam. Z novinarji pa se itak ne obremenjujem preveč, tudi časopisov ne berem. Svoje življenje uživam, dokler se mi godi tako dobro kot doslej.

Kakšna je bila vloga Janice Kostelič in njenega brata Ivica pri medijskem grajenju zgodbe o krizi slovenskega smučarstva? Navsezadnje sta brat in sestra Kostelič Hrvatata.

Ona dva sta poseben, svojstveni fenomen. Vsi vemo, koliko trenirata in kako trenirata. Janici popolnoma privoščim vse zmage in vse velike uspehe. Punca je zelo v redu, sploh pa po vseh

smuko. Kriza slovenskega smučarstva? To podoba ustvarjajo sami mediji. Logično je, da ne moremo vedno nizuati samih zmag. Ne vem sploh, kdo jih lahko dosega. To bi bilo ne-realno. Želim zato zase in za

poškodbah, ki jih je pretrpela in jih mogla premagati. Na omenjeno medijsko zgodbo seveda vplivata tudi onadva. V zadnjih sezonah sta dosegla izredno veliko, izkazala sta se z res zavidljivimi rezultati. No, žal pri nas tako odmevnih dosežkov ni bilo. Ne strinjam pa se, da nismo dosegli ničesar.

Kako spremljaš Janičino kariero, ki je doslej zabeležila številne vzpone in vrhove, pa tudi nevarne padce? Janica je osvojila že skoraj vse, kar se osvojiti da, redno pa je tudi tarča poškodb, ki so večkrat zelo resne.

Z Janico sva si skoraj sovrstnice. Med nama je eno samo leto starosti razlike. Poznam jo že res veliko časa, saj sem z njo tekmovala že na pionirskih igrah. Dobro vem, kaj se je z njo vseskozi dogajalo. Šport je pač tudi to. Poškodbe so sestavni del športnikovega vsakdana. Janica vse to zelo dobro prenaša. Mislim, da sama česa takega ne bi bila sposobna. Ona je že od malega navajena na zelo oster tempo, na take treninge in na poškodbe.

Kaj pa s Tina Maze? Lahko rečemo, da se je po krizi v končnici lanske sezone ponovno vrnila šampionka, ki jo poznajo vsi Slovenci?

Lani na koncu sezone ni bilo nobene krize. Ponesrečila se mi je morda zadnja tekma. Tekmovalni pogoji žal takrat zame niso bili ugodni in nisem se znašla najbolje.

Lanska sezona je pozabljena, sedaj gremo v prihodnost.

Andrej Černič

Zlata lisička iz Črne na Koroškem

Celotno slovensko smučarsko gibanje se danes močno prepozna v mladi koroški smučarki, ki je postala ena od glavnih športnih junakinj na slovenskih tleh.

Tina Maze je namreč v lanske sezoni dobesedno obnovila Slovenijo in s svojimi smukami pred ekran spravila na tisoče Slovencev. Izkazala se je za pravo specialistko veleslalomskih prog, ki od smučarja zahtevajo fizično pripravljenost in dobro izpiljeno tehniko. Doslej je na tovrstnih progah dosegla že pet zmag, od tega tri v lanske sezoni in eno v prvi letošnji preizkušnji. Letošnji uspeh je Tina požela v Söldnu, na prizorišču, ki je pred tremi leti (26. oktober 2002) botrovalo njenemu krstnemu uspehu v tekmah za svetovni pokal. Lanske uspehe je Tina nanizala skoraj v zapovrstju. 22. decembra lani je slavila v znanem letoviščarskem kraju St. Moritz v Švici, 8. januarja se je uveljavila v italijanski Santi Caterini, najbolj odmeven pa je bil nedvomno uspeh v domačem Mariboru 22. januarja na tradicionalni Zlati lisiči. Ob zvokih Golice in množičnem navijanju je prva slovenska smučarska dama izpeljala brezhibna spusta in za sabo pustila vso konkurenco. Čeprav je na pohorskih strminah kot doma, Tina ni Štajerka, ampak Korošica. Rojena je namreč v Črni na Koroškem. Kljub temu da je še zelo mlada (stara je 22 let), je v belem cirkusu že nekaj časa, vse od sezone 2000/2001. Največje uspehe doslej je seveda dosegla v lanske sezoni, ko je v skupnem seštevku za svetovni pokal zasedla 10. mesto, v posebni lestvici za mali veleslalomski kristalni globus pa je pristala na visokem četrtem mestu.

RESTAVRACIJA SVETA GORA - Nova Gorica
Tel.: 00386 5 30-02-701

Menu že od 2000 sit
Za večje skupine dodatni popusti